

reo[®]-rapportage

Stichting Pensioenfonds PGB - Vierde kwartaal 2019

Inhoud

Inleiding	4
Terugblik kwartaal	4
De milieu-uitdaging van de natuurlijke overvloed van Indonesië	4
BASF SE: een kijkje bij de grootste chemiefabriek ter wereld	5
De maatschappelijke kosten van de kobaltwinning voor de groene revolutie	5
Aanpak opiatenepidemie	6
De nieuwe Britse Stewardship Code	6
Overheidsbeleid	7
Engagement prioriteitsbedrijven	8
Engagement casestudies	9
Engagementprojecten	16
Engagement per onderneming - Risico: hoog	23
Engagement per onderneming - Risico: bovengemiddeld	24
Engagement per onderneming - Risico: matig	25
Engagement per onderneming - Risico: laag	27
Engagement per onderneming - Bedrijven zonder ESG-rating	30
Milestones per onderneming	31
Bijlage: Viewpoints 2019	57

Introductie

In dit verslag vindt u gedetailleerde informatie over de manier waarop wij het afgelopen kwartaal (mede) namens u ondernemingen hebben aangesproken en wat de uitkomsten zijn van ons engagement (mijlpalen).

Wij hebben het afgelopen kwartaal 191 ondernemingen aangesproken en 60 mijlpalen bereikt. Deze mijlpalen zijn doorgaans de uitkomst van engagement in eerdere kwartalen.

Terugblik kwartaal

De Amerikaanse Securities and Exchange Commission (SEC) kwam het afgelopen kwartaal met een mededeling die de beleggersgemeenschap op haar grondvesten deed schudden. De SEC stelde in november 2019 aanvullende regels voor het proces van stemmen op afstand ('proxy voting') voor. Zo zouden er strengere regels moeten komen voor volmachtadviesbureaus en een hogere drempel voor het opnieuw indienen van een aandeelhoudersmotie. Krijgen deze nieuwe regels inderdaad hun beslag, dan heeft dat vergaande gevolgen voor de manier waarop beleggers invulling geven aan hun actieve betrokkenheid als eigenaar. De toegang tot onafhankelijk en efficiënt advies over stemmen op afstand zou hierdoor verzwakken en mogelijk ook in de weg staan van discussies over zich aandienende duurzaamheidskwesties. De PRI heeft een brief naar de SEC opgesteld (en deze ook verstuurd), waarin de organisatie zich uitsprekt tegen de voorgestelde wijzigingen. Die brief hebben wij ondertekend. Verder zijn we van plan om begin 2020 ook zelf een brief te sturen waarin we onze visie uiteenzetten.

Positiever was dat de Britse Financial Reporting Council (FRC) in oktober een nieuwe Stewardship Code heeft gepubliceerd die de lat voor effectief aandeelhouderschap flink hoger legt. De benadering volgens de nieuwe code kan de ontwikkeling van standaarden in andere landen mede beïnvloeden. Wij hebben actief aan het consultatieproces deelgenomen.

Zoals wel bleek uit de uitkomst van de jaarlijkse VN-klimaatop, die in december in Madrid werd gehouden, vinden overheden het extreem lastig om de kloof te dichten tussen de huidige CO₂-uitstoot en wat er volgens de klimaatwetenschap aan maatregelen nodig is. Ondanks de algehele teleurstelling valt er uit de acties van beleggers en ondernemingen toch duidelijke vooruitgang te bespeuren.

Beleggers scharen zich in hoog tempo achter klimaatactie. Een door de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) opgestelde beleggersverklaring over klimaatverandering (gericht aan overheden) kon rekenen op de steun van een recordaantal institutionele beleggers (631), die samen meer dan \$ 37 miljard aan beheerd vermogen vertegenwoordigen. En het samenwerkingsverband Climate Action 100+ blijft belangrijke vorderingen boeken in de dialoog met ondernemingen. Onder druk van beleggers heeft een belangrijk aantal ondernemingen (waarvan sommige tot

de grootsten ter wereld behoren) zich publiekelijk achter 'Parijs' geschaard en/of toezeggingen over een per saldo nuluitstoot CO₂ gedaan. We blijven in beide initiatieven een actieve rol spelen. Zo hebben we het afgelopen kwartaal een belangrijke hoeveelheid tijd besteed aan de planning van ons klimaatengagement in 2020, een extreem belangrijk jaar voor de aanpak van de klimaatcrisis.

Op de volgende pagina's vindt u enkele hoogtepunten van ons engagement in het vierde kwartaal, zoals onze reis naar Indonesië, samenwerking op het vlak van inkoop van kobalt, de opiatencrisis en casestudies van engagement over klimaatverandering.

De milieu-uitdaging van de natuurlijke overvloed van Indonesië

Op reis

We zijn naar Indonesië afgereisd om met enkele van de grootste bedrijven van het land en met andere partijen die zich inzetten voor de verbetering van duurzame werkwijzen te spreken. De meeste discussies gingen over de uitputting en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, waar de economie sterk op leunt: de productie op basis van dit soort grondstoffen (mineralen, energie, landbouw, bosbouw) is goed voor circa een vijfde van het bbp, terwijl meer dan 40% van de export uit primaire producten bestaat.

We hebben met palmolie-reus **Indofood** gesproken over de lessen die het heeft getrokken uit het vertrek uit de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) eerder in 2019, naast de uitdagingen die de onderneming in de toekomst te wachten staan. Deze door beschuldigingen van arbeidsschendingen ingegeven, geruchtmakende beslissing betekent dat de palmolie van Indofood niet meer door de RSPO gecertificeerd wordt. We hebben onze zorg kenbaar gemaakt dat een en ander behalve commerciële consequenties ook slechtere sociale en milieuwerkwijzen tot gevolg kan hebben in de plantages van Indofood beplante en in de keten. Verder hadden we een positief gesprek met het topmanagement van **Bank Mandiri**, een voortzetting van de lopende discussie over de financiering van palmolie en andere landbouwgrondstoffen, in het bijzonder rubber en suiker.

Bij onze gesprekken met **Adaro Energy** en **United Tractors (UT)**, beide actief in de steenkoolindustrie, lag de nadruk op

het langetermijnsrisico van de afhankelijkheid van kolen voor de bedrijfsactiviteiten. Beide concerns zijn zich bewust van de risico's en lieten weten dat diversificatie van de bedrijfsactiviteiten bij de bestuursvergaderingen een belangrijk agendapunt is. Niettemin bleven ze optimistisch dat kolen de voorkeursbrandstof blijft voor de groeiende energiebehoefte van Azië.

Tot slot hebben we behalve met de financiële toezichthouder OJK ook met het Indonesische wereldnatuurfonds (WWF) gesproken. OJK heeft belangrijk werk verzet, onder andere in samenwerking met de International Finance Corporation, om een betere governance bij beursgenoteerde ondernemingen te stimuleren. Voor een blijvende verandering van betekenis hebben we aangedrongen op versterking van de handhavingscapaciteit. Met het WWF hebben we het gehad over mogelijkheden om samen duurzame financieringswerkwijzen bij Indonesische banken te stimuleren.

Het is de bedoeling dat er in het eerste kwartaal van 2020 een Viewpoint verschijnt met nadere informatie over de punten die bij ons bezoek aan de orde zijn gekomen.

BASF SE: een kijkje bij de grootste chemiefabriek ter wereld

Locatiebezoek

We hebben in november 2019 voor reo-klanten een locatiebezoek aan de BASF-fabriek in het Duitse Ludwigshafen georganiseerd. We zijn uitgebreid in dit grootste chemische complex van de wereld rondgeleid en kregen uitleg over de productie en het verbruik van energie, de interne vervoersinfrastructuur en de veiligheidsmaatregelen op de werkplek. Vooral belangrijk vonden we de informatie over de geboekte vorderingen op het gebied van de veiligheid; in 2016 leidde een explosie tot de dood van zes werknemers en een langdurige onderbreking in de bedrijfsvoering. Als gevolg van het ongeval is het toezicht op de veiligheid verbeterd, zijn de veiligheidsbeoordelingen in alle bedrijfsonderdelen aangescherpt en zijn er stringenter prestatiedoelstellingen geformuleerd. Dat deze maatregelen effect lijken te sorteren, blijkt uit de verbeterde veiligheidsprestaties die BASF de afgelopen paar jaar heeft gerapporteerd.

Ook aan de orde kwam de aanpak van de potentiële fysieke gevolgen van klimaatverandering. Zo leidde een periode van ernstige droogte in de Rijn in 2016 tot een verlies van circa \$ 250 miljoen. De rivier is van essentieel logistiek belang voor BASF: enkele grondstoffen konden dat jaar niet naar de fabriek worden vervoerd. De onderneming lijkt passende maatregelen te hebben getroffen, onder andere de optie van schepen voor op laag water, betere (weers)voorspellingen, meer opslag op locatie en alternatieve vervoersroutes. Als laatste hebben we ons gebogen over initiatieven op het gebied van diversiteit, CO₂-beheer en het risico van rechtszaken (dat laatste in verband met de aankoop en integratie van gewasbeschermingsactiviteiten door Bayer). BASF verzekerde ons in de toekomst geen rechtszaken te verwachten.

Dit locatiebezoek heeft ons oordeel verder bevestigd: BASF is een internationaal leider op het gebied van duurzaam

management. Wat de toekomst betreft hebben we de onderneming gevraagd enkele zwakkere punten aan te pakken. Aangescherpt risicobeheer en maatregelen die de continuïteit van de bedrijfsvoering moeten waarborgen om de toekomstige gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan, zijn daarvan een voorbeeld. Ook zien we graag ambitieuzere diversiteitsdoelstellingen.

De maatschappelijke kosten van de kobaltwinning voor de groene revolutie

Samenwerkingsverband beleggers

Het afgelopen kwartaal schoven we aan bij een rondetafel van de Principles for Responsible Investment over de verantwoorde winning van kobalt, als onderdeel van onze betrokkenheid bij het samenwerkingsproject over dit thema. Aanwezig: bedrijven die kobalt uit de grond halen of in de batterijketen gebruiken, beleggers, intergouvernementele organisaties en ngo's. Gespreksonderwerp: problematiek rond de kobaltwinning in de Democratische Republiek Congo (DRC).

De aanwezigen waren het er over eens dat de transitie naar een koolstofarme economie en elektrisch transport gaat zorgen voor een aanzienlijke toename van de vraag naar batterijen. Kobalt is daarin een onmisbare grondstof. Ondanks de hausse in de vraag blijven er ernstige punten van zorg rond de grootschalige (large scale - LSM) en kleinschalige (Artisanale - ASM) winning in de DRC: omkoping en corruptie, verontreiniging, kinder- en slavenarbeid, onveilige arbeidsomstandigheden en de (financiering van de) lokale militia.

Het politieke en operationele klimaat in de DRC blijft uitermate complex. Een oplossing kan dan ook alleen worden gevonden door samenwerking van meerdere belanghebbenden, met de nadruk op de overheid in de regio en groepen uit de lokale gemeenschap. LSM is minder blootgesteld aan de problematiek waarmee ASM te maken heeft, maar in de praktijk komt ook ASM-kobalt terecht in de mix die de grote mijnbouwbedrijven op de markt brengen. Bovendien draagt ASM economisch meer bij aan de lokale gemeenschap dan LSM.

In 2021 treden EU-regels voor de inkoop van conflictmineralen in werking. Hoewel dat naar verwachting de schijnwerpers op de problemen rond kobalt zal richten, vormt die regelgeving niet de oplossing, want niet-bindend en beperkt. Diverse marktpartijen onderzoeken momenteel de mogelijkheden van blockchain, al krijgen we tegenstrijdige signalen over hoe goed een en ander in de praktijk werkt, in het bijzonder bij ASM. Onze verwachting is dat we het probleem vooralsnog samen met andere beleggers in dit project blijven onderzoeken, onder andere in de vorm van actieve contacten met bedrijven in de auto-industrie en technologie om erachter te komen hoe zij door deze risico's heen laveren.

Aanpak opiatenepidemie

Samenwerkingsverband beleggers

We hebben in het vierde kwartaal besloten ons aan te sluiten bij Investors for Opioid Accountability (IOPA). Deze mondiale coalitie van 58 leden vertegenwoordigt fondsen uit allerlei

geledingen (openbaar, uit religieuze hoek, vakbonden en duurzaamheid) naast ook vermogensbeheerders. De coalitie is opgericht naar aanleiding van de opiatencrisis, een crisis in de volksgezondheid die vooral in Noord-Amerika acuut is. Volgens de Amerikaanse Centers for Disease Control and Prevention was een overdosis opiaten in 2017 de oorzaak van 47.600 sterfgevallen in de Verenigde Staten. De opiatencrisis heeft ook ernstige economische gevolgen: in een rapport van de U.S. Council of Economic Advisors uit november 2017 werden de kosten geschat op \$ 504 miljard in 2015. Tegen deze achtergrond liggen bedrijven in de opiatenketen onder het vergrootglas van wet- en regelgevers in verband met de rol die zij in de crisis spelen.

De IOPA-coalitie richt zich op producenten, distributeurs en drogisterijen. Die worden verzocht om met behulp van governance-instrumenten de werkwijzen, de cultuur, de bestuursverantwoording, de beloningsprikkel en risicobestrijding te verbeteren. Wij scharen ons achter de volgende vijf hervormingen van de corporate governance (die van fundamenteel belang zijn en blijven voor het gezamenlijke IOPA-doel van duurzamere bedrijfsmodellen):

Onafhankelijke voorzitter raad van bestuur

Bestuursverantwoordelijkheid voor toezicht op bedrijfsrisico's gerelateerd aan opiaten

Terugvorderbeleid bij wangedrag, inclusief openheid over inzet ervan

Vermijden juridische kosten verband houdend met opiaten als gevolg van beloningsbeleid

Uitbreiden verslaglegging over politieke en lobby-uitgaven bedrijven

Meteen na toetreding tot de IOPA hebben we een brief aan de voorzitter van de raad van bestuur van Walmart ondertekend. Daarin werd gevraagd om een gesprek over de potentiële financiële, juridische en reputatierisico's van de verkoop en distributie van opiaten door Walmart. Van het bestuur werd gevraagd zich te buigen over hervormingen in de governance die deze risico's moeten beperken.

Ons streven is om in 2020 ook andere belangrijke spelers in de opiatenketen aan te spreken. We gebruiken het IOPA-platform om te pleiten voor de invoering van werkwijzen die de governance door middel van bestuurstoezicht moeten verbeteren.

De nieuwe Britse Stewardship Code

Ontwikkelingen in de regelgeving

In het Verenigd Koninkrijk heeft de Financial Reporting Council (FRC) in oktober 2019 een ambitieuze nieuwe Britse Stewardship Code voor institutionele beleggers gepubliceerd. De code treedt per 1 januari 2020 in werking en legt de lat voor effectief rentmeesterschap ('stewardship') hoger. In de code wordt stewardship omschreven als

"de verantwoorde allocatie en het beheer van, alsook het toezicht op vermogen met als doel lange termijn waardecreatie voor de klanten en deelnemers, die duurzame economische voordelen oplevert voor economie, het milieu

en de maatschappij." De code heeft ook internationale implicaties: van organisaties wordt verwacht dat ze verslag uitbrengen over de stewardship-activiteiten in de wereldwijde portefeuilles. Organisaties die op de lijst van ondertekenaars van de nieuwe code willen komen, moeten uiterlijk op 31 maart 2021 verslag uitbrengen over de in lijn met de normen van de code uitgevoerde stewardship-activiteiten.

We hebben actief aan het uitgebreide consultatieproces deelgenomen, in de vorm van een officiële reactie op de consultatie, een afspraak met de FRC en met de Financial Conduct Authority, alsook een bijdrage aan diverse discussies van groepen beleggers met de FRC. We zijn blij met een aantal belangrijke kenmerken van de nieuwe code, zoals: (i) de nadruk op rentmeesterschap door de eigenaars van vermogen; (ii) de aangescherpte nadruk op de eigen doelstellingen, strategie en cultuur van aspirant-ondertekenaars van de code; (iii) de verwachting dat de integratie van duurzaamheid deel uitmaakt van goed rentmeesterschap van vermogen; (iv) en de verplichting om jaarlijks verslag uit te brengen over stewardship-activiteiten en uitkomsten voor de verschillende beleggingscategorieën.

Ons plan is om als een van de eerste spelers veel vereisten van de nieuwe Stewardship Code al vroeg in 2020 in onze verslaglegging over verantwoord beleggen te integreren, dus een jaar voordat dat echt verplicht is. De eerdere versie van de Britse Stewardship Code heeft wereldwijd geleid tot diverse vergelijkbare codes. Volgens ons kan de in de nieuwe code gekozen benadering van invloed zijn op de ontwikkeling van de normen voor rentmeesterschap in andere landen.

Overheidsbeleid

Maand	Onderwerp	Initiatief	Onze positie
November	Eerlijk loon	Brief over eerlijk loon aan 15 arbeidsintensieve FTSE100-namen	We zijn lid geworden van de Investor Coalition for a Living Wage van ShareAction. De coalitie dringt er bij FTSE100-bedrijven op aan om een eerlijk loon te betalen. Dit valt precies in ons engagementproject voor 2019 (over leefbaar loon in de detailhandelssector).
November	Corporate governance in India	Brief aan toezichthouder India over de negatieve gevolgen van verschillende stemrechten	We hebben inhoudelijk bijgedragen aan de brief die door het Asian Corporate Governance Network aan de Indiase Securities Exchange Board is geschreven. In die brief is nogmaals gewezen op de negatieve effecten van de goedkeuring van verschillende stemrechten voor nieuwe beursgenoteerde bedrijven in de technologiesector.
December	Aandeelhoudersrechten	Brief samen met de PRI over het SEC-voorstel over een verandering van de rechten van de aandeelhouders	Het recente voorstel van de SEC om de regels voor de rechten van de aandeelhouders te veranderen, heeft geleid tot een brief van de PRI (die wij mede hebben ondertekend). In die brief wordt de SEC nadrukkelijk gevraagd om het recht van de aandeelhouder om zijn stem te laten horen, alsook om de onafhankelijkheid van proxy voting-advies zeker te stellen, te beschermen. Kijk op de PRI-website voor nadere informatie.
December	Ontbossing	Open brief aan de Braziliaanse regering over het soja-moratorium in het Amazonegebied	De brief en de achtergrondinfo zijn terug te vinden op de website van FAIRR. Deze actie strookt met onze overkoepelende werkzaamheden, namelijk het inperken van ontbossing, in het bijzonder in biodiverse en bedreigde gebieden. In de media is volop naar de brief verwezen, onder andere in de FT en door Bloomberg.

Engagement prioriteitsbedrijven

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de ondernemingen die op onze jaarlijkse prioriteitenlijst staan. Met deze ondernemingen - die het afgelopen kwartaal onderdeel vormden van uw portefeuille - hebben wij het afgelopen kwartaal contact gehad. De selectie van prioriteitsondernemingen is gebaseerd op een grondige analyse van onze klanten, onze eigen ESG-risicoscores, eerdere engagementactiviteiten alsmede het oordeel en de expertise van ons Governance & Sustainable Investment team. Voor iedere prioriteit wordt aan het begin van het jaar vastgesteld wat de engagementsdoelstellingen zijn (zie Outlook **reo**® 2019 Engagementprojecten en Prioriteitsondernemingen). De activiteiten zijn bij deze prioriteitsondernemingen intensiever dan bij bedrijven waarmee we reactief engagen. Over onze contacten met ondernemingen brengen wij verslag uit in de vorm van casestudies. Dit betreft ondernemingen die het afgelopen kwartaal in positieve danwel negatieve zijn opgevallen. Voor uitgebreide informatie over onze engagementactiviteiten verwijzen wij u graag naar de online **reo**® Partner Portal.

Naam	Sector	ESG-risicoscore	Reactie op engagement	Thema's						
				Klimaatverandering	Milieu-standaarden	Bedrijfsethiek	Mensenrechten	Arbeidsomstandigheden	Volksgezondheid	Ondernemingsbestuur
Amazon.com Inc	Duurzame consumentengoederen	Oranje	Matig	●			●	●		
AutoZone Inc	Duurzame consumentengoederen	Oranje	Matig							●
Bank Mandiri Persero Tbk PT	Financiële instellingen	Geel	Goed		●	●				
BASF SE	Basismaterialen	Groen	Goed	●	●	●		●		●
Bayer AG	Gezondheidszorg	Oranje	Voldoende					●		
BP PLC	Energie	Geel	Goed	●						●
China Mengniu Dairy Co Ltd	Dagelijkse consumentengoederen	Oranje	Goed	●	●					●
CK Asset Holdings Ltd	Onroerend goed	Oranje		●	●			●		
Cogna Educacao	Duurzame consumentengoederen	Oranje				●		●		
Crown Holdings Inc	Basismaterialen	Oranje						●		
Dominion Energy Inc	Nutsbedrijven	Geel	Goed	●				●		●
GlaxoSmithKline PLC	Gezondheidszorg	Groen	Goed						●	●
HSBC Holdings PLC	Financiële instellingen	Geel	Goed	●						●
Orbia Advance Corp SAB de CV	Basismaterialen	Oranje		●				●		
POSCO	Basismaterialen	Geel	Matig	●						●
Renault SA	Duurzame consumentengoederen	Oranje								●
Royal Dutch Shell PLC	Energie	Oranje	Goed	●			●			●
SAP SE	IT	Oranje	Voldoende					●		
Suncor Energy Inc	Energie	Oranje		●						
Tesla Inc	Duurzame consumentengoederen	Geel			●		●	●		
Tyson Foods Inc	Dagelijkse consumentengoederen	Oranje								●
Universal Robina Corp	Dagelijkse consumentengoederen	Oranje	Goed		●					●
Vistra Energy Corp	Nutsbedrijven	Oranje		●						●
Woongjin Coway Co Ltd	Duurzame consumentengoederen	Geel			●		●	●		

Reactie op engagement:

Goed: bereid tot dialoog en doorvoeren van aanbevelingen.
Voldoende: beschikbaar voor discussie, maar minder bereid tot doorvoeren van aanbevelingen.
Matig: geen reactie of niet bereid om dialoog aan te gaan.
Blanco: engagement net gestart of in afwachting van reactie

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag
 Matig
 Bovengemiddeld
 Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: Amazon.com Inc

Land: VS

Sector: Duurzame consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Matig

Thema: Corporate governance

Onderwerp: Escalatie engagement op mensenrechten en arbeidsomstandigheden

SDG:

8.8

12.2

13.2

Achtergrond

Ondanks verbeterd contact met Amazon in de loop van de tijd baarde de naar binnen gerichte bedrijfscultuur en het verzet tegen publieke informatieverschaffing ons aan het begin van 2019 zorgen. Tegenover de trage vorderingen in de ontwikkeling van relevante duurzaamheidsprogramma's stond een snel groeiende operationele voetafdruk. Rond de tijd van de jaarvergadering 2019 legden we opnieuw contact. Tot ons genoeg merkten we dat Amazon dit jaar meer bereid was over duurzaamheid (ESG) te praten. Van andere beleggers hoorden we hetzelfde. Amazon liet ons weten dat het lang verwachte klimaatverslag later in het jaar zou verschijnen (vooruitgang). Wat ons nog altijd zorgen baart, is dat er in de rapportages niet of nauwelijks aandacht aan arbeidszaken wordt besteed. Dat wordt als interne HR-aangelegenheid beschouwd in plaats van iets van strategische relevantie waarover aan de aandeelhouders moet worden gerapporteerd.

Actie

Amazon heeft in september 2019 een Climate Pledge gepubliceerd. Daarin werd een netto CO₂-uitstoot van nul beloofd (in 2040). Daarnaast worden broeikasgassen regelmatig gemeten en gerapporteerd, steekt Amazon \$ 100 miljoen in herbebossing en is er in 2030 100% duurzame energie voor de wereldwijde infrastructuur gerealiseerd. We hebben de laatste paar jaar aangedrongen op een verbetering van de uitstootrapportages en formulering van streefdoelen. Na deze bekendmaking hebben we contact gezocht met het hoofd Sustainability. Van haar begrepen we dat ze in de toekomst vooral veel met de bedrijfssonderdelen gaat praten over de manier waarop de diverse toezeggingen kunnen worden gerealiseerd. Amazon kwam later in het kwartaal ook met Global Human Rights Principles, met daarin de belofte om de internationaal erkende mensenrechten in de eigen bedrijfsactiviteiten en in de keten na te zullen leven. In tegenstelling tot de Climate Pledge werd weinig gezegd over de uitvoering van dit beleid in de praktijk. Onduidelijk blijft of er überhaupt iets verandert.

Oordeel

We hebben na de publicatie nog twee keer nader met de onderneming over het mensenrechtenbeleid gesproken. Er kwam alleen niet genoeg informatie los over de manier waarop het beleid in de bedrijfsvoering wordt geïntegreerd, of er iets wordt gedaan met de arbeidsproblematiek die wij hebben aangekaart alsook of we de prestaties op dit gebied kunnen bewaken aan de hand van verbeterde informatieverschaffing. In de loop van dit gezamenlijke engagementproject kwamen we erachter dat een andere belegger een motie zou indienen waarin om een aanpak van dit alles werd gevraagd. Het leek ons een goed idee ons als mede-indiener aan deze motie te verbinden en op die manier de onderneming te stimuleren om de problematiek aan te pakken. Dit is nu de tweede keer sinds 2011 dat we samen met een andere belegger een aandeelhoudersmotie bij Amazon indienen. Onze hoop is dat we, net als vorige keer, deze escalatiemethode kunnen gebruiken om meer vaart achter onze doelen te krijgen.

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: BHP Group Ltd

Land: Australië

Sector: Basismaterialen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Klimaatverandering

Onderwerp: Klimaatactie en lobbyen over beleid

SDG: 7.2

Achtergrond

Het Australische mijnbouwconcern BHP ziet zich al een paar jaar geconfronteerd met enorme druk vanuit de aandeelhouders om de bedrijfsstrategie en de publieke beleidspositie af te stemmen op het Parijse klimaatdoel van een opwarming van de aarde ruim onder de 2°C. Vooral BHP's activiteiten op het vlak van thermische kolen en olie leiden tot vraagtekens over de bedrijfsstrategie: past het bedrijfsmodel wel in een 2°C-wereld? In 2019 gaf het management aan dat BHP mogelijk vervroegd uit thermische kolen zou stappen. Een expliciet tijdspad was er echter niet. De zorg van beleggers over lobbying heeft te maken met het feit dat de onderneming nog altijd lid is van brancheorganisaties die zich keren tegen de formulering van klimaatvriendelijk energiebeleid voor de toekomst (zoals de Australische kolenmijnorganisatie COAL 21). Het gevolg: beleggers hebben dit jaar voor de tweede keer een motie ingediend (de eerste was in 2017) waarin BHP wordt gevraagd het lidmaatschap op te schorten van organisaties met een wezenlijk andere positie dan het Parijse klimaatakkoord.

Actie

We hebben in 2019 zes keer met BHP over klimaatverandering gesproken. Het is ons duidelijk dat de onderneming vast van plan is om de bedrijfsactiviteiten op de lange termijn op de Parijse doelstellingen af te stemmen. In de loop van het jaar kondigde BHP aan dat er een wetenschappelijk onderbouwd reductiedoel wordt geformuleerd, ondersteund door een klimaatinvesteringsprogramma met een omvang van USD 400 miljoen. Dat het mijnbouwconcern heeft beloofd met klanten in gesprek te gaan en te pleiten voor terugdringing in de lastiger af te remmen sectoren vonden we eveneens positief. Zelf maken we ons echter vooral zorgen dat BHP onvoldoende duidelijkheid geeft over de verwachtingen ten aanzien van brancheorganisaties en lobbying over beleid. We hebben om die reden voor een aandeelhoudersmotie gestemd waarin BHP werd gevraagd om het lidmaatschap van een aantal brancheorganisaties op te schorten. Hoewel de motie geen meerderheid kreeg, hebben we na de jaarvergadering wel in een persoonlijk gesprek met de onderneming ons stembesluit kunnen toelichten (om ervoor te zorgen dat de aankomend CEO dit als prioriteit oppakt). BHP zou doorgaan met het engagement met de relevante organisaties en zo op verbeteringen aandringen. Ook zou er een duidelijke deadline voor vertrek worden aangegeven als er geen veranderingen worden doorgevoerd.

Oordeel

Ons werd verzekerd dat de onderneming onder het nieuwe topmanagement de toezeggingen over klimaatverandering (zoals goedgekeurd door het bestuur) zou blijven versterken en de klimaatrisicobeheersing zou blijven verbeteren. We vinden de nieuwe propositie bemoedigend en we blijven met het bedrijf in gesprek (zodra er meer duidelijkheid over de nieuwe bedrijfsstrategie is). Daarnaast blijven brancheorganisaties onderwerp voor ons engagement; wij zijn namelijk van mening dat die organisaties een belangrijke invloed op nationaal energiebeleid uitoefenen. BHP heeft in het verleden al bewezen bereid te zijn uit organisaties te stappen waarvan de visie niet strookt met het klimaatakkoord van Parijs. Wij zijn van mening dat BHP opnieuw stappen moet ondernemen als de veranderingen niet volgens de door BHP aangegeven tijdslijnen worden doorgevoerd.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: China Mengniu Dairy Co Ltd

Land: Hong Kong (SAR)

Sector: Dagelijkse consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Klimaatverandering

Onderwerp: Uitstootbeheer

SDG:

12.2

13.2

Achtergrond

De melkconsumptie per hoofd van de bevolking in China is nog altijd minder dan een derde van het gemiddelde in de wereld. Toch is dat cijfer gegroeid van 18 kg in 2007 naar circa 36 kg in 2018. Die fikse toename is het gevolg van meer koopkracht van de Chinese consument en, belangrijker nog, maatregelen van de centrale overheid waarin melk wordt aangeprezen als symbool voor een welvarende samenleving. Die gestage aanjaging van de sector en de groeiende middenklasse betekent een gigantisch groeipotentieel voor melk in China. De totale consumptie van melkproducten groeit de komende vijf jaar naar schatting met 15-20%. Uit diverse studies blijkt dat, als deze groei met de huidige landbouwmethoden wordt gerealiseerd, de mondiale CO₂-uitstoot uit de melkproductie met meer dan 30% stijgt. Wij wilden dan ook met China Mengniu spreken, als een van grootste melkproducenten van China, over de manier waarop de onderneming omgaat met de uitstoot van broeikasgassen uit de productieactiviteiten en in het bijzonder ook de melkveeketen.

Actie

We hebben ons sinds we in 2017 voor het eerst met de onderneming in gesprek gingen, sterk gemaakt voor de formulering van een krachtige, op de toekomst gerichte strategie die de uitstoot van broeikasgassen moet tegengaan, waaronder ook het meten van en rapporteren over die emissies. In die periode hebben we een geleidelijke maar aanzienlijke verschuiving gezien in de manier waarop Mengniu met dit probleem omgaat. De inspanningen van het management zijn vooral gericht op energiebehoud in de 45 melkverwerkingsfabrieken: energie-efficiëntieprogramma's, meer gebruik van duurzame energie en betere informatievervalsing over CO₂-emissies. Deze initiatieven hebben de CO₂-uitstoot sinds 2015 met naar schatting 20% verlaagd. Met de oprichting van een speciale commissie voor energiebehoud en uitstootverlaging verwachten we dat die strategie nog sterker en effectiever wordt. We hebben verder aangedrongen op de formulering van uitstootreductiedoelstellingen. Voor wat betreft de uitstoot in verband met de veeteelt is Mengniu in de loop van de tijd toeschietelijker geworden. In eerste instantie was er weinig animo om hierover in gesprek te gaan, maar inmiddels is er zelfs transparantie over de manier waarop met de belangrijkste leveranciers wordt onderzocht hoe de emissies kunnen worden verlaagd.

Oordeel

Bemoedigend vinden we de strategische acties die in gang zijn gezet om de emissies uit de melkveehouderij terug te dringen. We zijn echter van mening dat een sterkere emissiebeheersing geboden is. De internationale veeteeltsector, inclusief de melkproductie van koeien, is namelijk verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de door mensen veroorzaakte uitstoot van broeikasgassen. De voedselproductie en -verwerking, de methaanuitstoot uit het spijsverteringsproces van herkauwers, alsook de opslag en verwerking van mest spelen een rol. Een aanzienlijke groei van de melkveestapel van China kan derhalve een invloed van betekenis hebben op de wereldwijde emissies, nog los van de bossen die dan plaats moeten maken voor grond voor gewassen om die koeien te voeren. Mengniu heeft de meeste aandelen in handen van China Modern Dairy. Dat concern is zowel de belangrijkste leverancier van Mengniu als de grootste melkveehouderij en producent van verse melk van het land. De onderneming heeft dus de benodigde invloed om duurzamere landbouwpraktijken af te dwingen. Praktijken die de productiviteit, de veevoer en de benodigde energie kunnen verbeteren en tegelijkertijd ook het milieu ten goede kunnen komen. Wij zullen de onderneming ook in de toekomst weer op dit onderwerp aanspreken.

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: McDonald's Corp

Land: VS

Sector: Duurzame
consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement:
Voldoende

Thema: Volksgezondheid

Onderwerp: Antimicrobiële resistentie (AMR)

SDG: 3.b

Achtergrond

McDonald's is de grootste fast-foodrestaurantketen in de wereld. Het bedrijf heeft daarmee een aanzienlijke invloed op leveranciers. Naar onze mening kan McDonald's bij de aanpak van AMR een belangrijke rol spelen door zich sterk te maken voor verantwoorde inkooppraktijken en door voortvarend stewardship te tonen. Wij pleiten voor de invoering van een antibioticabeleid dat voorziet in een duidelijk tijdpad voor de uitfasering van routinematig, niet-therapeutisch gebruik van antibiotica in alle diersoorten. Blijft het misbruik/overmatig gebruik van antibiotica groeien, dan kan de verdere verspreiding van AMR leiden tot een daling van de veestapel. Dat zou een materieel negatief effect hebben op het bedrijfsmodel van McDonald's.

Actie

We hebben een call over AMR geregeld met de operationele specialisten bij McDonald's. Het gesprek begon met de vooruitstrevende opstelling van de onderneming ten aanzien van verantwoord antibioticagebruik. In 2015 kwam McDonald's al met haar Vision for Antimicrobial Stewardship, gericht op producenten en leveranciers. Sindsdien zijn er specifieke beleidsrichtlijnen ingevoerd voor kip (2017) en rundvlees (2018). Bemoedigend vinden we dat McDonald's samen met rundvleesproducenten het gebruik van antibiotica meet en onderzoekt. Het plan voor de formulering van de reductiedoelstelling kon op positief commentaar van onze kant rekenen. Vervolgens hebben we gevraagd naar de recente inspanningen om het antibioticagebruik in pluimveehouderijen te verminderen. Onze gesprekspartners wisten te vertellen dat het gebruik van etherische oliën en aangescherpte bioveiligheidspraktijken in sommige markten hebben geleid tot een verlaging van wel 70%. Onze conclusie was dat McDonald's wel degelijk het antibioticastewardship bij de kip- en rundvleesproductie heeft verbeterd. Voor varkensvlees zijn er daarentegen belangrijke hindernissen te nemen bij de formulering van antibioticabeleid, mede vanwege de versnipperde aard van de sector en het gebrek aan toezicht. Op basis van het feit dat AMR een belangrijk probleem is voor de volksgezondheid hebben we McDonald's geprezen voor haar inzet voor verantwoord antibioticagebruik. We hebben er vooral ook op aangedrongen dat de onderneming zo transparant mogelijk over zaken in verband met antimicrobieel stewardship blijft communiceren.

Oordeel

De call met McDonald's was positief en informatief. We werden in onze visie bevestigd dat de onderneming op het gebied van antimicrobieel stewardship vooroploopt. Onze gesprekspartners bij de onderneming hebben ons nuttige inzichten gegeven in alle aspecten van de inzet van McDonald's voor verantwoord antibioticagebruik. Met het oog op de in het oog springende positie en wereldwijde invloed van het concern zullen we de vorderingen in 2020 op de voet volgen. Belangrijke vervolgstappen zijn onder andere de publicatie van antibioticabeleid voor varkensvlees en reductiedoelstellingen voor medisch belangrijke antibiotica in de belangrijkste inkoopmarkten van de onderneming voor rundvlees.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: Seven & i Holdings Co Ltd

Land: Japan

Sector: Dagelijkse consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Zakelijk gedrag

Onderwerp: Privacy gegevens

Achtergrond

Seven & I is een van de grootste detailhandelsketens in de wereld, met meer dan 69.000 winkels in 18 landen. Ondanks de enorme hang van Japan naar technologische ontwikkeling is niet-contant betalingsverkeer vrijwel aan de bevolking voorbij gegaan: circa vier van de vijf aankopen in Japan wordt contant afgerekend. Ter vergelijking: in Zuid-Korea is circa 90 procent van het betalingsverkeer digitaal. Om het aantal niet-contante betalingen in Japan omhoog te krijgen, kwam 7-Eleven (onderdeel van de groep) met een betaalapp. Nog geen dag na de lancering in juli 2019 is die alweer uit de lucht gehaald: door een beveiligingslek verdween er meer dan 0,5 miljoen dollar uit bijna 1000 rekeningen. Dit werd breed uitgemeten in de media en leidde tot ernstige reputatieschade voor 7-Eleven. Het bestuur heeft direct na het voorval een onafhankelijk onderzoek ingesteld. In een voor Japan ongebruikelijk gebaar heeft een aantal bestuursleden uit wroeging vrijwillig een deel van het salaris afgestaan.

Actie

Met de voorzitter en de directie hebben we gepraat over het datalek. We hebben van die gelegenheid gebruik gemaakt om de effectiviteit van bestuursleden van buiten de onderneming aan te kaarten. In oktober 2019 heeft de onderneming een verklaring gepubliceerd over de uitkomsten van het externe onderzoek en de eerste structurele wijzigingen die er zijn doorgevoerd. Door ons engagement over privacy en gegevensbescherming is het ons wel duidelijk geworden dat niemand 100 procent veilig is voor aanvallen. Wel stimuleren we bedrijven altijd om in beleid, systemen en trainingen te investeren die een cyberaanval moeten voorkomen. We hebben uitgebreid met Seven & I gesproken over de eerste voorzet voor verandering. Waar gepast hebben we kanttekeningen geplaatst. Een effectiever bestuur had mogelijk geholpen bij de opsporing van lacunes bij de beheersing van de cyberveiligheid. In Japanse besturen heeft vaak een hoog percentage externe bestuursleden met een wetenschappelijke of overheidsachtergrond zitting. Ook Seven & I is daarop geen uitzondering: van de huidige bestuursleden heeft op dit moment slechts één op de vijf een zakelijke achtergrond. Wij geven de voorkeur aan een bestuur waarin de meeste externe bestuursleden belangrijke zakelijke en senior-managementervaring hebben. We hebben de voorzitter verzocht deze visie bij een vernieuwing mee te nemen.

Oordeel

Geruststellend is dat het bestuur door de governance rond de informatiebeveiliging binnen de groep de bezem heeft gehaald. Naar aanleiding van onze discussie hebben we naar tevredenheid vastgesteld dat de nieuwe structuur, inclusief de rapportagelijnen en de managementrapportage, passend is. Het zou naïef zijn als we dachten dat een cyberaanval in het vervolg geen kans van slagen heeft, maar de organisatie lijkt van eerdere fouten te hebben geleerd en bevindt zich in een sterkere uitgangspositie om een aanval te voorkomen dan wel daarop te reageren. We blijven het bedrijf ook in de toekomst op dit onderwerp aanspreken. Voor wat betreft de achtergrond en ervaring van externe bestuurders heeft de voorzitter begrepen wat we wilden overbrengen. Deze keer zijn de individuele kwaliteiten van de externe bestuurders aangedragen als argument voor de huidige samenstelling van het bestuur. Pas op basis van bestuursvernieuwing in de toekomst kunnen we bepalen of er iets met ons verzoek is gedaan.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: Smith & Nephew PLC

Land: VK

Sector: Gezondheidszorg

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Corporate governance

Onderwerp: Vernieuwing en bezoldiging bestuur

Achtergrond

De onderneming heeft de afgelopen jaren te maken gehad met de nodige onrust over de beloning van de bedrijfstop. In 2016 hebben beleggers het remuneratieverslag weggestemd. De reden: de remuneratiecommissie had de prestatie-uitkomsten voor de langetermijnbonusregeling terzijde geschoven. Naar aanleiding van een in de pers breed uitgemeten geschil over zijn beloning is de CEO inmiddels afgetreden. De hoge salarissen van de bedrijfstop in de Amerikaanse zorgapparatuursector beïnvloedt wereldwijd het beloningsniveau. Voor de remuneratiecommissie is het daardoor een uitdaging om aan de verwachtingen van zowel de topmanagers als de aandeelhouders te voldoen. De onderneming raadpleegt op dit moment belanghebbenden over de verlenging bij de jaarvergadering 2020 van het remuneratiebeleid voor drie jaar. De laatste keer dat we inhoudelijk zinvol contact hebben gehad, was na de jaarvergadering 2016. Er is toen met bestuursleden gesproken over de manier waarop wij hadden gestemd. De verwachtingen van beleggers hebben zich gedurende deze periode op veel gebieden verder ontwikkeld; wij zouden graag horen hoe deze verwachtingen worden meegewogen.

Actie

Voordat we de discussie over de toekomstige beloningsregeling aangingen, wilden we eerst beter begrijpen hoe de vork rond het vertrek van de CEO precies in de steel stak. We hebben daarover met de voorzitter van de remuneratiecommissie gesproken. Die kon ons meer vertellen over de salarisverwachtingen van de CEO en hoe de commissie had besloten dat het niet realistisch was daaraan tegemoet te komen. Het bestuur heeft vervolgens besloten het vertrek van de CEO te versnellen en hem te vervangen door een niet-uitvoerende bestuurder (die eerder een sterke kandidaat was voor de functie van CEO). Gezien de omstandigheden staan we achter de manier waarop de situatie is aangepakt. Dat er niet is ingegaan op de niet-realistische salariseisen was het beste dat men kon doen. In de consultatieronde voor 2020 stelt de commissie voor het bonuselement te verhogen, bij een verlaging van de vaste vergoeding. Dat voorstel zou een verhoging van het totale beloningspotentieel van 21% kunnen betekenen. Positief is de verlaging van de aan de huidige CFO uitbetaalde bijdrage aan het pensioen van 30% naar 12% van het salaris in de komende drie jaar. De onderneming had eerder twee kortlopende bonusregelingen. Om een en ander eenvoudiger te maken, zijn deze nu samengevoegd.

Oordeel

Een verhoging van de topsalarissen wordt steeds moeilijker te verkopen aan beleggers en belanghebbenden in het algemeen. Alle lof voor het verzet van de commissie tegen de salariseisen van de voormalige CEO en voor het vinden van een balans tussen de totale potentiële beloning enerzijds en de verlaging van de vaste vergoeding anderzijds. We hebben de voorzitter van de remuneratiecommissie uitgelegd dat we ambitieuze doelstellingen verwachten als die hoogste beloning inderdaad wordt toegekend. Ook hebben we gemeld in het remuneratieverslag een hoge mate van transparantie te verwachten bij de uitleg van deze veranderingen aan de belegger. We verwachten het remuneratiebeleid 2020 te steunen. Over het verslag zelf laten we ons pas uit als dat voorafgaand aan de jaarvergadering is gepubliceerd.

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudies

Onderneming: Coca-Cola HBC AG

Land: Zwitserland

Sector: Dagelijkse consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Klimaatverandering

Onderwerp: Milieustandaarden

SDG: 6.4
6.6

Achtergrond

Voor het tweede achtereenvolgende jaar zijn we gevraagd deel te nemen aan The Coca-Cola Stakeholder Forum, dat wordt georganiseerd door Coca-Cola Hellenic Bottling Company (CCHBC), Coca-Cola European Partners en The Coca-Cola Company. Wij waren de enige belegger binnen een groep belangrijke stakeholders uit Centraal Europa, waaronder leveranciers en maatschappelijke organisaties. De nadruk lag dit jaar op 'water stewardship', inclusief acties die moeten leiden tot begrip van waterrisico's en -kansen en de uitvoering van strategieën die op de lange termijn feitelijk de duurzaamheid van de bedrijfsactiviteiten moeten stimuleren. CCHBC staat bloot aan belangrijke waterrisico's in de landbouwketen, in het bijzonder suikergewassen, evenals in de drankenproductie: frisdranken bestaan voor 89% à 99% uit water.

Actie

Het forum stelde ons in de gelegenheid om erachter te komen hoe andere belanghebbenden aankijken tegen de aanpak van het waterbeheer door CCHBC. Ook konden we veel aanbevelingen doen aan onze gesprekspartners bij de drie ondernemingen, waaronder ook de hoofden van bedrijfsonderdelen en het senior management. Meer in het bijzonder hebben we gevraagd om de analyse en volledige watervoetafdruk van de belangrijkste producten, de verwerking van de echte waarde van water in de bedrijfsplanning alsmede de formulering en invoering van contextgebonden waterdoelstellingen. We hebben het bedrijf verder gestimuleerd de kracht van het merk en het distributienetwerk te benutten om de consument voor te lichten en samen met leveranciers aan een verdere verbetering van het waterbeheer in de hele keten te werken. Onderdeel van de reis was een bezoek aan de Schimateri-fabriek. Deze grootste Griekse drankenfabrikant verzorgt de distributie van ruim 410.000.000 liter dranken per jaar en 500.000.000 PET-flessen. De locatie heeft van de European Water Stewardship-organisatie (EWS) de gouden certificering voor verantwoord waterbeheer ontvangen. We hebben het management aangespoord om de productielocaties in gebieden met hoog waterrisico hetzelfde certificeringsproces te laten doorlopen. CCHBC bracht daarnaast verslag uit van een succesvol initiatief in Nigeria. Een miljoen mensen uit de lokale gemeenschap hebben bij de bottelarij toegang tot water, de lokale managers hebben trainingen over water doorlopen en de gemeenschap krijgt hulp bij de beheersing van de waterkwaliteit.

Oordeel

Al met al vonden we het forum en het locatiebezoek zeer bemoedigend. De onderneming wil graag het waterstewardship verbeteren en onderkent dat ze daarbij de belangrijkste stakeholders nodig heeft. Na de forumbijeenkomst heeft het concern een aantal toezeggingen gedaan waar we achterstaan: de formulering van contextgebonden waterdoelstellingen, de versnelling van innovaties bij het hergebruik van afvalwater, evenals de benutting van het partnernetwerk om het waterbeheer te stimuleren. We vinden de huidige strategie sterk en zien deze als een goed begin. Wel is er nog aardig wat ruimte voor verbetering. Zo willen we graag nog meer inspanning zien op het gebied van (het begrijpen en beheersen van) water in de landbouwketens, plus de invoering van maatregelen die de weerbaarheid van productielocaties met hoge waterrisico's moeten versterken. Meer werk moet er verder worden verzet bij de inschatting van de mogelijke gevolgen van klimaatverandering voor de watervoorraden.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagementprojecten

Project

Reactie op aandeelhoudersmoties die door een meerderheid worden gesteund

Thema

Corporate governance

Doelstelling

We zetten ons voortdurend in om Amerikaanse ondernemingen zover te krijgen dat ze meer openstaan voor en verantwoording afleggen aan de aandeelhouders. In samenhang daarmee brengen we in kaart welke ondernemingen bij de laatste jaarvergadering te maken kregen met een aandeelhoudersmotie die met een meerderheid was aangenomen en waarmee tot dusverre niets is gedaan. We spreken die ondernemingen aan en vragen om een plan van actie. Ook willen we dat de onderneming zich in de toekomst meer openstelt.

Voortgang

In 2019 hebben we van 20 Amerikaanse ondernemingen de voorzitter aangeschreven. De aanleiding: tegen het advies van het management in was bij de jaarvergadering (AVA) van die bedrijven met een meerderheid van stemmen een aandeelhoudersmotie aangenomen. In al die gevallen hebben we ons sterk gemaakt voor de uitvoering van de wensen van de aandeelhouders. We gevraagd wat er met die verzoeken van de aandeelhouders is gedaan. Van die 20 ondernemingen hebben er maar zes ofwel de voorgestelde wijzigingen doorgevoerd of toegezegd dat te zullen doen. Bedrijven hebben nog een aantal maanden voordat de volmachtdocumentatie 2020 de deur uitgaat, dus er is nog genoeg tijd over om dat alsnog te doen. Wat ons bij de engagementgesprekken is opgevallen, is dat diverse ondernemingen een succesvolle motie niet tot op de letter doorvoeren maar eerder opvatten als een aanmoediging om te verbeteren maar denken zelf te kunnen bepalen hoe. Vaak leidt dat tot het negeren van het specifieke verzoek. Zo heeft The Travelers Cos de informatierverschaffing over diversiteitsinitiatieven verbeterd maar is niet de feitelijke gendersamenstelling op de diverse geledingen gemeld (zoals was gevraagd). Natuurlijk zijn er ook ondernemingen die uiteindelijk bepalingen invoeren die voor beleggers relevanter blijken. Dat zie je vaak bij een motie waarin de belegger schriftelijk goedkeuring zou mogen geven. Een voorbeeld: Nuance Communications besloot in plaats daarvan de drempel voor een buitengewone vergadering te verlagen. Dat blijkt praktischer dan schriftelijke goedkeuring en wordt door velen gezien als een betere versterking van de aandeelhoudersrechten. Vanaf 2020 gaan we niet verder met dit thema door als project. Wel brengen we de moties van aandeelhouders in kaart en richten we ons op ondernemingen die de motie aan de laars lappen.

Project Uitvoering Modern Slavery Act**SDG:**

8.7

Thema Maatschappij**Doelstelling**

Volgens de International Labour Organisation (ILO) zijn 21 miljoen arbeiders in de ketens van grote bedrijven het slachtoffer van moderne slavernij (o.a. dwangarbeid, kinderarbeid en mensenhandel). Na de introductie van de Britse Modern Slavery Act in 2015 hebben veel ondernemingen een verklaring moderne slavernij gepubliceerd. De kwaliteit van de verklaringen verschilt; in onze optiek een weerspiegeling van de mate waarin de ondernemingen deze kwestie beheersen. Ons plan is om ondernemingen te stimuleren om zich op dit gebied aan best practices te houden. Ook willen we graag weten hoe zij de risico's op dit gebied verminderen. We spitsen ons engagement toe op internationale bedrijven met activiteiten in het VK en in risicosectoren als voedsel, bouw, textiel en de horeca.

Voortgang

Ons project moderne slavernij richtte zich het afgelopen jaar op informatie- en communicatietechnologie (ICT), huishoudelijke goederen en kledingbedrijven. In het vierde kwartaal lag de nadruk op verzoeken voor een dialoog met grote autobedrijven. We willen die bedrijven stimuleren om de risico's van gedwongen arbeid in de eigen bedrijfsactiviteiten en wereldwijde ketens te begrijpen en om te rapporteren hoe ze die risico's tegengaan. Onze speerpunten zijn en blijven: 1) toezeggingen en corporate governance; 2) traceerbaarheid en risicobeoordeling; 3) inkooppraktijken; 4) werving; 5) stem van de werknemers; 6) bewaking; en 7) herstel. We hebben calls geregeld met bedrijven die op ons dialoogverzoek zijn ingegaan. Ons streven: grondig in kaart krijgen hoe deze organisaties omgaan met en rapporteren over het risico van gedwongen arbeid. We signaleren waar gepast verbeterpunten. Na afronding van deze serie engagementgesprekken in het eerste kwartaal verwachten we dit project af te sluiten. We blijven ook daarna ondernemingen op moderne slavernij aanspreken als dat zo uitkomt of als zich iets voordoet.

Project Duurzame informatie bij ondernemingen met een middelgrote kapitalisatie

Thema Milieu; Maatschappij; Corporate governance

Doelstelling

Steeds vaker willen beleggers weten hoe een onderneming met duurzaamheid (ESG) omgaat. Mede op basis van die informatie worden de kwaliteit en de verdere en langetermijn levensvatbaarheid van een onderneming beoordeeld. Een belangrijke voorwaarde voor een ESG-analyse is de beschikbaarheid en consistentie van relevante informatie. Die moet zijn toegesneden op het eigen ESG-profiel van de onderneming. Internationale organisaties zoals SASB, GRI, CDP en recenter ook de TCFD hebben enorme stappen gezet in de ontwikkeling van richtinggevend documentatie voor duurzame rapportages. Maar veel (vooral jongere en kleinere) ondernemingen weten nog altijd niet zo goed wat de stakeholders willen zien. En moeten een afweging maken tussen de kosten en de volledigheid van de rapportage. Het doel van dit project is om middelgrote risico-ondernemingen met lacunes in de informatieverschaffing te helpen bij de ontwikkeling van een adequaat rapportagekader. De bedoeling is aan de hand van de eigen materialiteitsbeoordelingen van BMO in combinatie met de kwantitatieve informatie die via ESG-onderzoekers beschikbaar is ondernemingen op het spoor te komen waarvan de informatieverschaffing over duurzaamheid niet aan de minimumeisen voldoet. Die ondernemingen stimuleren we vervolgens om de belangrijkste lacunes te dichten. De nadruk ligt op sectoren met een hoog duurzaamheidsrisico (industriële ondernemingen, basisindustrie en niet duurzame consumptiegoederen). Materiële onderwerpen in beeld: klimaatverandering, waterschaarste en menselijk kapitaal.

Voortgang

Dit project is in 2018 van start gegaan en sluiten we eind 2019 in zijn huidige vorm af. Aan de hand van onze eigen materialiteitsbeoordelingen en in combinatie met de kwantitatieve informatie die via ESG-onderzoekers beschikbaar is, signaleren we mid-cap bedrijven met een lage duurzaamheidsscore op de onderwerpen die volgens ons onderzoek het meest materieel zijn. De uitkomsten van dat proces hebben we gebruikt om een voorselectie te maken van ondernemingen met lacunes in de informatieverschaffing uit de volgende sectoren: duurzame consumptiegoederen, energie, gezondheidszorg, informatietechnologie, telecomdiensten en nutsbedrijven. In 2019 hebben we contact gezocht met in totaal 21 bedrijven en aangegeven over welke belangrijke onderwerpen we graag meer informatie willen ontvangen. Bijna de helft is ingegaan op ons verzoek om dialoog. We signaleerden een vergelijkbaar patroon als vorig jaar: ondernemingen die zich aan internationaal erkende ESG-rapportagestandaarden houden, staan vaker open voor dialoog. Dit jaar lag de prioriteit bij de verantwoorde inkoop van conflictmineralen, een in onze ogen zeer materieel onderwerp vanwege het risico op financiële en reputatieschade. In gevallen waarin we het onderwerp niet in de publiekelijk beschikbare rapportages konden terugvinden, hebben we de OECD Due Diligence for Responsible Mineral Supply Chains onder de aandacht gebracht (een kader voor een gedetailleerde due diligence). Meer algemeen blijven we wijzen op de relevantie van de GRI Standards; in voorkomende gevallen adviseren we het gebruik van specifieke standaarden om de informatievoorziening te versterken. Zo vinden we GRI 414: Supplier Social Assessment 2016 vooral van toepassing op IT-bedrijven (die lopen het risico van gedwongen arbeid in de keten). Hoewel dit project niet doorloopt in 2020 blijven we met ondernemingen van gedachten wisselen over best practices in de informatieverschaffing. Tegen de achtergrond van wijzigingen in de wet- en regelgeving, de ontwikkeling van internationaal erkende kaders voor informatieverschaffing en de groeiende vraag van beleggers lijkt het geen twijfel dat transparantie door bedrijven een belangrijk aandachtsgebied is en blijft.

Project

Duurzaam bankieren bij ASEAN-banken

Thema

Milieu; Corporate governance

SDG:

9.4

13.a

15.a
15.b**Doelstelling**

ASEAN-banken spelen traag in op de enorme kansen die er liggen om de klimaatverandering het hoofd te bieden en om duurzaam voedsel, energie en infrastructurele systemen in de regio te financieren. Zuidoost-Azië is bijzonder kwetsbaar voor klimaatverandering, waardoor watertekorten en voedselonzeekerheid verergeren. Als de banken deze kwesties niet meewegen, laten ze kansen liggen om als gamechanger te fungeren in de duurzame ontwikkeling van de regio en staat hun eigen balans bloot aan grote klimaatrisico's. We gaan in gesprek met de grootste ASEAN-banken over de mogelijkheden om financieringsoplossingen voor de duurzaamheidsuitdagingen te ontwikkelen. Een beter beheer van de krediet- en reputatierisico's van transacties met ondernemingen in sectoren met een groot milieu-impact is eveneens onderwerp van gesprek. Verder vragen we de banken om de klimaatrisico's (met inbegrip van de fysieke en transitierisico's) op portefeuilleniveau te beoordelen.

Voortgang

In het vierde kwartaal: gericht engagement met vier banken – Kasikornbank (Thailand), Bank Mandiri en Bank Rakyat (Indonesië) en OCBC Bank (Singapore). Blij waren we met de aanzienlijke vorderingen die Kasikorn, Mandiri en Rakyat het tweede halfjaar hebben geboekt met de versterking van de beheersing van ESG-risico's bij de kredietverlening. Behalve door ons engagement en dat van andere beleggers is die voortgang vooral het gevolg van de druk van toezichthouders en andere organisaties. We denken daarbij aan de OJK, de Indonesische financiële toezichthouder, de World Wildlife Foundation (WWF) in de vorm van de Sustainable Banking Assessment (SUSBA) (instrument en score) en de Thai Bankers' Association. Bij OCBC kregen we beduidend minder voet aan de grond. Ondanks de samenwerking met andere beleggers lijkt de bank zich niet te willen bewegen in de richting waarin we haar willen hebben. Eind 2019 ronden we dit project af. De verwachting is dat we in het eerste kwartaal van 2020 met onze belangrijkste bevindingen komen. Wel blijven we de uitvoering van ESG-risicobeleid volgen en vragen om aangescherpte procedures voor klimaatrisico's.

Project Antimicrobiële resistentie (AMR)**SDG:**

3.b

Thema Maatschappij**Doelstelling**

Antimicrobiële resistentie (AMR) staat de effectieve preventie en behandeling van infectieziekten in de weg en wordt wereldwijd gezien als een steeds grotere bedreiging van de volksgezondheid. AMR is een natuurlijk biologisch verschijnsel dat het gevolg is van genetische mutaties, maar het proces wordt versneld door verkeerd gebruik van antibiotica. Hierdoor ontstaan infecties die niet op antibacteriële therapie reageren. Omdat AMR een ernstig en complex probleem is, moeten overheden en bedrijven in verschillende sectoren in actie komen. We richten ons engagement op farmaceutische bedrijven, vleesproducenten en zuivelbedrijven, alsook op supermarktketens. We zijn van mening dat er voor bedrijven in deze sectoren een belangrijke rol is weggelegd omdat ze de ontwikkeling en verspreiding van AMR kunnen vertragen.

Voortgang

In het vierde kwartaal hebben we de eerste fase van ons project over antimicrobiële resistentie (AMR) afgerond. We hebben daarvoor met 39 bedrijven gesproken: 11 farmaconcerns, 11 voedselproducenten, 17 supermarktketens en horeca. Deze organisaties kunnen samen een belangrijke rol spelen bij de aanpak van AMR en waren blij met de hoge respons. Hoewel de voedselproducenten in ons project uiteenlopende benaderingen van AMR hanteren, zijn er twee actiepunten breed van toepassing: 1) vermindering gebruik van antibiotica; en 2) vergaring en publicatie gegevens om antimicrobieel stewardship te bewijzen. Bij food retailers hebben we de prioriteit gelegd bij actieve contacten met de belangrijkste supermarkten en restaurantketens. Marks & Spencer loopt daarbij voorop. M&S verbiedt het gebruik van antibiotica voor zowel profylactische (voorkomen) als metafylactische (beheersen) doeleinden. Van boeren wordt verwacht dat ze een overzicht van het antibioticagebruik bijhouden. Voor de restaurantketens is het beeld gemengder, al wordt er duidelijk vooruitgang geboekt. McDonald's legt de lat hoog. We hebben daarnaast in het vierde kwartaal de dialoog met farmaconcerns voortgezet; we maken daarbij volop gebruik van het onderzoek van de Access to Medicine Foundation voor de AMR Benchmark. In de diverse calls zagen we bevestigd dat er belangrijke economische en wetenschappelijke barrières in de weg staan voor de ontdekking en ontwikkeling van nieuwe antibiotica. De consensus is dat een nieuw bedrijfsmodel (een abonnementsvorm bijvoorbeeld) metertijd meer innovatie kan opleveren. Naast onderzoek & ontwikkeling (R&D) richtten we het vizier op de beheersing van milieurisico in de productie. Vaak kwam het belang van lokale audits aan de orde, alsook het opleggen van lozingslimieten en trainingen over gepast antibioticagebruik. We zijn het eens met de positieve beoordeling van GSK door de Access to Medicine Foundation. Verder denken we dat samenwerkingsinitiatieven, waaronder de AMR Industry Alliance, tot best practices zullen blijven leiden. Ondernemingen blijken goed op de hoogte van het risico van overmatig gebruik van antibiotica. Het is dan ook ongebruikelijk voor een westers voedsel- of farmaconcern om géén antibioticabeleid te hebben. Negatief is echter dat er maar weinig voedselconcerns hebben beloofd antibiotica uit te faseren. En de transparantie varieert sterk. In 2020 bouwen we voort op de dialoog met ondernemingen en verbreden we het project naar diergezondheidsconcerns. Daarnaast blijven we best practice-standaarden in kaart brengen en stimuleren we steviger toezeggingen over de aanpak van AMR.

Project Snelle mode ('fast fashion')**SDG:**

6.3

8.6

8.7

12.4

12.5

Doelstelling

Nu retailers en de industrie zich op Afrika richten voor de inkoop van kleding krijgen ze met dezelfde risico's te maken als Azië toen dat werelddeel tot de belangrijkste kledingproducent ter wereld uitgroeide. De grootste ESG-risico's zijn onder andere moderne slavernij, arbeidsverhoudingen en -omstandigheden, omkoping en corruptie, en milieubeheer, waaronder afval en de uitstoot van CO₂. We gaan in gesprek met ondernemingen die hun grondstoffen en eindproducten uit zowel Afrikaanse als Aziatische landen halen om over duurzame inkoop in gesprek te gaan.

Thema Maatschappij**Voortgang**

Van de 18 ondernemingen die in het derde kwartaal zijn aangeschreven, hebben we van 11 dit kwartaal een reactie gehad, dan wel zijn we er de dialoog mee aangegaan. De mate en kwaliteit van de reactie varieerde: Primark (Associated British Foods), Next en Under Armour wisten het best toe te lichten hoe ze de sociale en milieueffecten opvangen die met de productie van kleding samenhangen. Bedrijven als Anta Sports, Boohoo en VF Corp zijn doordrongen van het belang van voorlichting aan de consument, de beginselen van de circulaire economie, afval en de verantwoording van het senior management en het bestuur over duurzaamheidskwesties. Wel is er nog volop ruimte voor verbetering voor wat betreft de formulering en implementatie van beleid. Een speler als Zalando heeft een holistisch kader ontwikkeld ter ondersteuning van circulaire werkwijzen, waarin tevens het toezicht op de sociale en milieurisico's in de keten zit verwerkt. Ons viel verder op dat de professionals op directieniveau steeds beter uit de voeten kunnen met de discussie over zaken op het gebied van milieu en maatschappij. We zijn niet van plan om in 2020 in de huidige vorm door te gaan met dit project. In plaats daarvan zetten we met een aantal geselecteerde bedrijven de dialoog voort over aandachtspunten rond snelle mode ('fast fashion'), zoals de zorg voor materialen, afvalbeheer en arbeidsomstandigheden in de keten.

Project Genderdiversiteit**Doelstelling**

Initiatieven op het gebied van genderdiversiteit verbeteren de prestaties van bedrijven. Ondanks een groeiend bewustzijn van de voordelen van meer vrouwen op bestuursniveau blijven er belangrijke obstakels. Met dit project onderzoeken we wat die obstakels zijn en pleiten we voor een toekomstgerichte aanpak om deze weg te nemen. Zo stellen we voor dat ondernemingen de interne procedures voor de professionele ontwikkeling van vrouwen op elk niveau onder de loep nemen, mentorprogramma's opzetten, mannen en vrouwen gelijk belonen en gezinsvriendelijk beleid ontwikkelen die beide seksen ten goede komt.

Thema Corporate governance**Voortgang**

De focus van ons project op het gebied van genderdiversiteit was alle ondernemingen in de DAX30 in Duitsland. Wij hebben criteria voor best practices geformuleerd voor arbeidsomstandigheden, diversiteitsdoelen en informatieverstopping. Alle DAX-bedrijven zijn aan de hand daarvan geëvalueerd. Tot onze criteria behoorden onder andere het inbouwen van diversiteit in de KPI's en scorecards van de business, het formuleren van diversiteitsdoelstellingen voor het bestuur evenals de vier managementlagen daaronder, het aanpassen van de selectieprocedures, het aanpakken van het loonverschil tussen mannen en vrouwen, evenals het ontwikkelen van flexibele arbeidsregelingen en beleid voor ouderschapsverlof. Aan het eind van het vierde kwartaal hadden we met alle 30 ondernemingen gesproken dan wel daarvan een uitgebreide schriftelijke reactie ontvangen. Er zijn gesprekken gevoerd met 23 ondernemingen en er is uitgebreid gemaild met de resterende zeven. Onze bevindingen, inclusief een lange lijst met voorbeelden van best practices en alle evaluatiecriteria hebben we gepubliceerd in ons **reo**® Viewpoint in het vierde kwartaal, met de titel "Gender diversity - are German companies keeping up?"

Project**Eerlijke beloning****Doelstelling**

Verwacht wordt dat de invoering van een eerlijke beloning ('living wage') leidt tot een hogere productiviteit/performance van medewerkers, het personeelsverloop vermindert en de klanttevredenheid verhoogt. Daardoor worden bedrijven concurrerender en kunnen medewerkers zich een fatsoenlijke woning, voldoende eten en andere basisbehoeften veroorloven. Op macroniveau leiden loonsverhogingen mogelijk tot hogere bestedingen; dit stimuleert de economie. In dit project kijken we naar de bereidheid van de aangesproken ondernemingen in diverse regio's/landen om een eerlijk loon in te voeren.

Thema**Maatschappij****Voortgang**

Er is contact gelegd met alle tien ondernemingen die eerder dit jaar zijn geselecteerd. Daarvan zijn er maar zeven op onze contactpoging ingegaan. Van de bedrijven waarmee we hebben gesproken was er maar één (Brits) bedrijf dat het concept van een 'living wage' oftewel leefbaar/eerlijk loon in de beloningsregeling voor de medewerkers heeft verwerkt: Tesco. In alle andere gevallen (en vooral in Noord-Amerika) willen ondernemingen niets van het hele idee weten. Ze beroepen zich op de concurrentiepositie en aantasting van de marge als belangrijkste redenen om de lage lonen te rechtvaardigen. Een andere onderneming (Costco) heeft een vergelijkbaar loonniveau en vergelijkbare duurzaamheidsstandaarden, maar blijft achter op de informatievervalsing. We zijn nu gaan samenwerken met nog twee andere beleggers en benaderen de onderneming gezamenlijk om (a) best practices in de informatievervalsing over te brengen, en (b) samen de druk op te voeren om de onderneming transparanter te krijgen. We hebben er in het derde en vierde kwartaal ook bij alle geselecteerde ondernemingen op aangedrongen om mee te doen aan de jaarlijkse enquête van het Workforce Disclosure Initiative. Alleen Tesco heeft daaraan gehoor gegeven en bevestigt daarmee onze inschatting dat de onderneming zich inzet om de werkwijzen op de beste standaarden af te stemmen. We zijn op dit moment bezig onze eerste bevindingen samen te vatten voor een Viewpoint. Die wordt begin eerste kwartaal 2020 gepubliceerd. We blijven ook in 2020 en daarna ondernemingen aanspreken op lonen, bonussen en verbeterde personeelscijfers.

Engagement per onderneming

Risico: hoog

In onderstaande tabellen staan alle ondernemingen waarmee wij het afgelopen kwartaal namens u contact hebben gehad en die het afgelopen kwartaal onderdeel vormden van uw portefeuille. De tabellen zijn opgesplitst op basis van de ESG-risicoscores (hoog, bovengemiddeld, matig, laag). Voor uitgebreide informatie over onze engagementactiviteiten verwijzen wij u graag naar de online **reo**® Partner Portal.

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's								
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur		
AutoZone Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓									
China Resources Beer Holdings Co Ltd	Hong Kong	Dagelijkse consumentengoederen			●							●
CK Infrastructure Holdings Ltd	Hong Kong	Nutsbedrijven		●	●		●	●				●
Discovery Ltd	Zuid-Afrika	Financiële instellingen										●
Dollar General Corp	VS	Duurzame consumentengoederen							●			
Dr Reddy's Laboratories Ltd	India	Gezondheidszorg				●					●	●
Hyundai Glovis Co Ltd	Zuid-Korea	Industrie										●
Hyundai Motor Co	Zuid-Korea	Duurzame consumentengoederen		●								
International Consolidated Airlines Group SA	VK	Industrie							●			
JPMorgan Chase & Co	VS	Financiële instellingen		●	●							
Kunlun Energy Co Ltd	Hong Kong	Energie		●								
NRG Energy Inc	VS	Nutsbedrijven			●							
Orbia Advance Corp SAB de CV	Mexico	Basismaterialen	✓	●					●			
Pfizer Inc	VS	Gezondheidszorg			●						●	●
Semen Indonesia Persero Tbk PT	Indonesië	Basismaterialen		●	●							●
Tyson Foods Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen	✓								●	
Universal Robina Corp	Filipijnen	Dagelijkse consumentengoederen	✓		●							●
US Bancorp	VS	Financiële instellingen							●			●
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	●								●
Waste Connections Inc	VS	Industrie							●			●
Whirlpool Corp	VS	Duurzame consumentengoederen			●		●	●				
Zayo Group Holdings Inc	VS	Communication Services				●	●					

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement per onderneming

Risico: bovengemiddeld

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's						
				Klimaat-verandering	Milieu-standaarden	Bedrijfsethiek	Mensenrechten	Arbeids-omstandigheden	Volks-gezondheid	Ondernemings-bestuur
Albemarle Corp	VS	Basismaterialen		●	●		●			
Alleghany Corp	VS	Financiële instellingen		●						
Amazon.com Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓	●			●	●		
Arconic Inc/PA	VS	Industrie		●					●	
AVEVA Group PLC	VK	IT						●		
Bank of America Corp	VS	Financiële instellingen		●	●					
Bayer AG	Duitsland	Gezondheidszorg	✓					●		
Catcher Technology Co Ltd	Taiwan	IT			●		●	●		
Cellnex Telecom SA	Spanje	Communication Services				●	●	●		
China Mengniu Dairy Co Ltd	Hong Kong	Dagelijkse consumentengoederen	✓	●	●				●	
CK Asset Holdings Ltd	Hong Kong	Onroerend goed	✓	●	●			●		
Cogna Educacao	Brazilië	Duurzame consumentengoederen	✓			●		●		
Costco Wholesale Corp	VS	Dagelijkse consumentengoederen						●		
Crown Holdings Inc	VS	Basismaterialen	✓					●		
Daimler AG	Duitsland	Duurzame consumentengoederen						●		
F5 Networks Inc	VS	IT			●		●	●		
Fresenius Medical Care AG & Co KGaA	Duitsland	Gezondheidszorg						●		
Halma PLC	VK	IT				●		●		●
Hargreaves Lansdown PLC	VK	Financiële instellingen						●		
Hindalco Industries Ltd	India	Basismaterialen			●	●		●		
Hoya Corp	Japan	Gezondheidszorg						●	●	
Indofood Sukses Makmur Tbk PT	Indonesië	Dagelijkse consumentengoederen		●	●			●		
Japan Exchange Group Inc	Japan	Financiële instellingen								●
Kuala Lumpur Kepong Bhd	Maleisië	Dagelijkse consumentengoederen		●	●					
Mondelez International Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen			●					
Seven & i Holdings Co Ltd	Japan	Dagelijkse consumentengoederen				●				●
Sumitomo Corp	Japan	Industrie								●
Vitasoy International Holdings Ltd	Hong Kong	Dagelijkse consumentengoederen		●						
Walgreens Boots Alliance Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen			●					
Wirecard AG	Duitsland	IT						●		
Yum China Holdings Inc	China	Duurzame consumentengoederen		●					●	●

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag
 Matig
 Bovengemiddeld
 Hoog

Engagement per onderneming

Risico: matig

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's									
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensen- rechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur			
AIA Group Ltd	Hong Kong	Financiële instellingen											
Ameriprise Financial Inc	VS	Financiële instellingen											
Apple Inc	VS	IT											
Bank Mandiri Persero Tbk PT	Indonesië	Financiële instellingen	✓										
Bank Rakyat Indonesia Persero Tbk PT	Indonesië	Financiële instellingen											
Barrick Gold Corp	Canada	Basismaterialen											
BHP Group Ltd	Australië	Basismaterialen											
BP PLC	VK	Energie	✓										
Commercial International Bank Egypt SAE	Egypt	Financiële instellingen											
Continental AG	Duitsland	Duurzame consumentengoederen											
Cooperatieve Rabobank UA	Nederland	Financiële instellingen											
CVS Health Corp	VS	Gezondheidszorg											
Deutsche Lufthansa AG	Duitsland	Industrie											
Deutsche Telekom AG	Duitsland	Communication Services											
Devon Energy Corp	VS	Energie											
DNB ASA	Noorwegen	Financiële instellingen											
Dominion Energy Inc	VS	Nutsbedrijven	✓										
Eni SpA	Italië	Energie											
Evergreen Marine Corp Taiwan Ltd	Taiwan	Industrie											
Gazprom PJSC	Rusland	Energie											
Goldman Sachs Group Inc/The	VS	Financiële instellingen											
HSBC Holdings PLC	VK	Financiële instellingen	✓										
Itau Unibanco Holding SA	Brazilië	Financiële instellingen											
Just Eat PLC	VK	IT											
KGHM Polska Miedz SA	Polen	Basismaterialen											
Koninklijke Ahold Delhaize NV	Nederland	Dagelijkse consumentengoederen											
Linde PLC	VK	Basismaterialen											
Lloyds Banking Group PLC	VK	Financiële instellingen											
Lululemon Athletica Inc	Canada	Duurzame consumentengoederen											
Macy's Inc	VS	Duurzame consumentengoederen											
McDonald's Corp	VS	Duurzame consumentengoederen											
Mitsubishi Corp	Japan	Industrie											
Nanya Technology Corp	Taiwan	IT											
Newell Brands Inc	VS	Duurzame consumentengoederen											
Ocado Group PLC	VK	Duurzame consumentengoederen											
Phoenix Group Holdings PLC	VK	Financiële instellingen											
POSCO	Zuid-Korea	Basismaterialen	✓										
Reliance Industries Ltd	India	Energie											
RWE AG	Duitsland	Nutsbedrijven											

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag
 Matig
 Bovengemiddeld
 Hoog

Engagement per onderneming

Risico: matig

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's							
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur	
Shimadzu Corp	Japan	IT			●					●	
Smith & Nephew PLC	VK	Gezondheidszorg									●
STERIS PLC	VS	Gezondheidszorg			●				●	●	
Suez	Frankrijk	Nutsbedrijven			●					●	●
Sysco Corp	VS	Dagelijkse consumentengoederen							●		●
Telekomunikasi Indonesia Persero Tbk PT	Indonesië	Communication Services		●		●					
Tesla Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓		●		●		●		
Tractor Supply Co	VS	Duurzame consumentengoederen							●		
Under Armour Inc	VS	Duurzame consumentengoederen			●				●		
United Tractors Tbk PT	Indonesië	Energie		●					●		
United Utilities Group PLC	VK	Nutsbedrijven							●		
Woongjin Coway Co Ltd	Zuid-Korea	Duurzame consumentengoederen	✓		●		●		●		
Zalando SE	Duitsland	Duurzame consumentengoederen									●

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag
 Matig
 Bovengemiddeld
 Hoog

Engagement per onderneming

Risico: laag

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's						
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur
adidas AG	Duitsland	Duurzame consumentengoederen								
AES Corp/VA	VS	Nutsbedrijven			●					
Allianz SE	Duitsland	Financiële instellingen							●	
Alphabet Inc	VS	IT				●	●			
American Express Co	VS	Financiële instellingen							●	●
Associated British Foods PLC	VK	Dagelijkse consumentengoederen			●					
Australia & New Zealand Banking Group Ltd	Australië	Financiële instellingen		●						
BASF SE	Duitsland	Basismaterialen	✓	●	●	●		●		●
Bayerische Motoren Werke AG	Duitsland	Duurzame consumentengoederen						●		
Beiersdorf AG	Duitsland	Dagelijkse consumentengoederen						●		
BNP Paribas SA	Frankrijk	Financiële instellingen		●	●					
Boliden AB	Zweden	Basismaterialen			●	●		●		
British Land Co PLC/The	VK	Onroerend goed						●		
CaixaBank SA	Spanje	Financiële instellingen		●	●					●
Cameco Corp	Canada	Energie		●						
Clicks Group Ltd	Zuid-Afrika	Dagelijkse consumentengoederen			●				●	●
Coca-Cola HBC AG	Zwitserland	Dagelijkse consumentengoederen			●				●	●
Compass Group PLC	VK	Duurzame consumentengoederen		●						
ConocoPhillips	VS	Energie		●						
Covestro AG	Duitsland	Basismaterialen						●		
Covivio	Frankrijk	Onroerend goed								●
CPI Property Group SA	Luxemburg	Onroerend goed		●						
Credit Suisse Group AG	Zwitserland	Financiële instellingen		●	●			●		
DCC PLC	Ierland	Industrie						●		
Deutsche Bank AG	Duitsland	Financiële instellingen						●		
Deutsche Boerse AG	Duitsland	Financiële instellingen						●		
Deutsche Post AG	Duitsland	Industrie						●		
Downer EDI Ltd	Australië	Industrie		●						
E.ON SE	Duitsland	Nutsbedrijven						●		
Enel SpA	Italië	Nutsbedrijven		●						
Fast Retailing Co Ltd	Japan	Duurzame consumentengoederen						●		
Flutter Entertainment PLC	Ierland	Duurzame consumentengoederen						●		
GlaxoSmithKline PLC	VK	Gezondheidszorg	✓						●	●
GN Store Nord A/S	Denemarken	Gezondheidszorg					●		●	
HeidelbergCement AG	Duitsland	Basismaterialen						●		
Henkel AG & Co KGaA	Duitsland	Dagelijkse consumentengoederen						●		
Hennes & Mauritz AB	Zweden	Duurzame consumentengoederen						●		
Hormel Foods Corp	VS	Dagelijkse consumentengoederen							●	
Infineon Technologies AG	Duitsland	IT						●		

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement per onderneming

Risico: laag

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's						
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur
Infosys Ltd	India	IT				●				
Ingenico Group SA	Frankrijk	IT					●	●	●	
Intel Corp	VS	IT		●				●		●
JD Sports Fashion PLC	VK	Duurzame consumentengoederen		●	●			●		
Jeronimo Martins SGPS SA	Portugal	Dagelijkse consumentengoederen							●	
JFE Holdings Inc	Japan	Basismaterialen		●						●
Kasikornbank PCL	Thailand	Financiële instellingen		●	●		●			
Merck KGaA	Duitsland	Gezondheidszorg						●		
Mettler-Toledo International Inc	VS	Gezondheidszorg			●			●		
Microsoft Corp	VS	IT					●	●		●
Mitsubishi Materials Corp	Japan	Basismaterialen		●						
Muenchener Rueckversicherungs-Gesellschaft AG in Muenchen	Duitsland	Financiële instellingen						●		
National Grid PLC	VK	Nutsbedrijven		●						
Newcrest Mining Ltd	Australië	Basismaterialen		●	●					
Nippon Yusen KK	Japan	Industrie		●						
Oversea-Chinese Banking Corp Ltd	Singapore	Financiële instellingen		●	●		●			
PepsiCo Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen		●						
Polymetal International PLC	Cyprus	Basismaterialen						●		
Procter & Gamble Co/The	VS	Dagelijkse consumentengoederen			●					
Prudential Financial Inc	VS	Financiële instellingen			●					●
Renault SA	Frankrijk	Duurzame consumentengoederen	✓							●
Rentokil Initial PLC	VK	Industrie						●		
Repsol SA	Spanje	Energie		●	●					●
Rio Tinto Ltd	VK	Basismaterialen		●						
Roche Holding AG	Zwitserland	Gezondheidszorg							●	
Royal Dutch Shell PLC	Nederland	Energie	✓	●			●			●
Sanofi	Frankrijk	Gezondheidszorg							●	
SAP SE	Duitsland	IT	✓					●		
Shionogi & Co Ltd	Japan	Gezondheidszorg							●	
Siam Commercial Bank PCL/The	Thailand	Financiële instellingen			●					
Siemens AG	Duitsland	Industrie						●		
Sime Darby Plantation Bhd	Maleisië	Dagelijkse consumentengoederen		●	●		●	●		
Smurfit Kappa Group PLC	Ierland	Basismaterialen						●		
Societe Generale SA	Frankrijk	Financiële instellingen		●						●
Standard Chartered PLC	VK	Financiële instellingen								●
Suncor Energy Inc	Canada	Energie	✓	●						
Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	Taiwan	IT			●					
Tesco PLC	VK	Dagelijkse consumentengoederen		●				●		

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag
 Matig
 Bovengemiddeld
 Hoog

Engagement per onderneming

Risico: laag

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's								
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur		
thyssenkrupp AG	Duitsland	Basismaterialen										
TOTAL SA	Frankrijk	Energie		●								●
Travelers Cos Inc/The	VS	Financiële instellingen							●			●
UBS Group AG	Zwitserland	Financiële instellingen				●						●
VF Corp	VS	Duurzame consumentengoederen			●				●			
Vonovia SE	Duitsland	Onroerend goed							●			●
Whitbread PLC	VK	Duurzame consumentengoederen										●
Wm Morrison Supermarkets PLC	VK	Dagelijkse consumentengoederen										●

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

■ Laag

■ Matig

■ Bovengemiddeld

■ Hoog

Engagement per onderneming

Bedrijven zonder ESG-rating

In onderstaande tabel staan ondernemingen waarmee wij het afgelopen kwartaal namens u contact hebben gehad en die het afgelopen kwartaal onderdeel vormden van uw portefeuille. Betreffende ondernemingen hebben echter geen ESG-risicoscore, aangezien dit veelal kleine bedrijven betreft die geen onderdeel zijn van het MSCI ESG research universum.

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	Thema's						
				Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur
NatWest Markets PLC	VK	Financiële instellingen		●	●			●		

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Milestones per onderneming

In de onderstaande tabel ziet u alle ondernemingen terug waar wij namens u het afgelopen kwartaal een mijlpaal ('milestone') hebben geboekt. Dit betreft ondernemingen die het afgelopen kwartaal onderdeel vormden van uw portefeuille. Zo'n milestone is de uitkomst van onze engagementsinspanningen (doorgaans over eerdere kwartalen) en wordt beoordeeld op basis van de mate waarin de beleggerswaarde wordt beschermd. Voor uitgebreide informatie over onze engagementactiviteiten die tot deze milestones hebben geleid, verwijzen wij u graag naar de online **reo**[®] Partner Portal.

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore	Thema's						
					Klimaat- verandering	Milieu- standaarden	Bedrijfs- ethiek	Mensenrechten	Arbeids- omstandigheden	Volks- gezondheid	Ondernemings- bestuur
Amazon.com Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓	Matig							
Dominion Energy Inc	VS	Nutsbedrijven	✓	Matig	●						
National Grid PLC	VK	Nutsbedrijven		Matig	●						
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	Hoog	●						
Anglo American PLC	VK	Basismaterialen	✓	Matig	●						
ArcelorMittal SA	Luxemburg	Basismaterialen		Matig	●						
Bayer AG	Duitsland	Gezondheidszorg	✓	Matig	●						●
BHP Group Ltd	Australië	Basismaterialen		Matig	●			●			
Boeing Co/The	VS	Industrie		Hoog							●
Chubu Electric Power Co Inc	Japan	Nutsbedrijven	✓	Matig	●						
Credit Suisse Group AG	Zwitserland	Financiële instellingen		Matig	●						
Guidewire Software Inc	VS	IT		Matig							●
Iberdrola SA	Spanje	Nutsbedrijven		Matig	●						
Inner Mongolia Yili Industrial Group Co Ltd	China	Dagelijkse consumentengoederen		Matig		●					
Intel Corp	VS	IT		Matig					●		
Kasikornbank PCL	Thailand	Financiële instellingen		Matig	●						
Macy's Inc	VS	Duurzame consumentengoederen		Matig			●				
Orbia Advance Corp SAB de CV	Mexico	Basismaterialen	✓	Hoog	●						
Repsol SA	Spanje	Energie		Matig	●						
Siam Commercial Bank PCL/The	Thailand	Financiële instellingen		Matig		●					
VF Corp	VS	Duurzame consumentengoederen		Matig	●						
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	Hoog							●
Walgreens Boots Alliance Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen		Matig							●
Amazon.com Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓	Matig					●		
Bayer AG	Duitsland	Gezondheidszorg	✓	Matig							●
BNP Paribas SA	Frankrijk	Financiële instellingen		Matig	●						
Bunge Ltd	VS	Dagelijkse consumentengoederen		Matig		●					
Clorox Co/The	VS	Dagelijkse consumentengoederen		Matig							●

Impact op beleggerswaarde: Hoog Middelmatig Laag

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag Matig Bovengemiddeld Hoog

Milestones per onderneming

Naam	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore	Thema's							
					Klimaatverandering	Milieu-standaarden	Bedrijfsethiek	Mensenrechten	Arbeidsomstandigheden	Volksgezondheid	Ondernemingsbestuur	
CNOOC Ltd	China	Energie		Hoog	●							
Colgate-Palmolive India Ltd	India	Dagelijkse consumentengoederen		Hoog	●							
Copart Inc	VS	Industrie		Laag								●
Deutsche Lufthansa AG	Duitsland	Industrie		Matig								●
Dominion Energy Inc	VS	Nutsbedrijven	✓	Matig					●			
Goldman Sachs Group Inc/The	VS	Financiële instellingen		Hoog	●							
Hermes International	Frankrijk	Duurzame consumentengoederen		Hoog	●							
Inner Mongolia Yili Industrial Group Co Ltd	China	Dagelijkse consumentengoederen		Hoog	●							
JPMorgan Chase & Co	VS	Financiële instellingen		Hoog					●			
Kasikornbank PCL	Thailand	Financiële instellingen		Laag	●							
Mobile TeleSystems PJSC	Rusland	Communication Services		Hoog	●							
Mondelez International Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen		Matig		●						
PepsiCo Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen		Laag		●						
Rio Tinto Ltd	VK	Basismaterialen		Laag					●			
RPM International Inc	VS	Basismaterialen		Matig	●							
RWE AG	Duitsland	Nutsbedrijven		Matig					●			
SAP SE	Duitsland	IT	✓	Laag					●			
Sime Darby Bhd	Maleisië	Industrie		Matig		●						
Smurfit Kappa Group PLC	Ierland	Basismaterialen		Laag		●						
SSE PLC	VK	Nutsbedrijven		Laag					●			
Standard Chartered PLC	VK	Financiële instellingen		Laag	●							
Steel Dynamics Inc	VS	Basismaterialen		Laag	●							
Turkiye Is Bankasi AS	Turkije	Financiële instellingen		Hoog	●							
UniCredit SpA	Italië	Financiële instellingen		Matig	●							
Unilever PLC	VK	Dagelijkse consumentengoederen	✓	Laag		●						
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	Hoog	●							●
Waste Connections Inc	VS	Industrie		Hoog					●			
Wilmar International Ltd	Singapore	Dagelijkse consumentengoederen		Matig		●						

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Amazon.com Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓	

Milestone:

Milestone: Publicatie principes mensenrechten

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.8

Omschrijving milestone:

De onderneming heeft Global Human Rights Principles gepubliceerd. Daarin is het respect voor de mensenrechten in de bedrijfsactiviteiten verankerd, in het bijzonder veiligheid op de werkplek, diversiteit en inclusiviteit, gelijke kansen, bepalingen tegen gedwongen arbeid en vrijheid van vereniging. We hebben er de afgelopen paar jaar bij de onderneming op aangedrongen met een strategie op het gebied van human capital management te komen, met aandacht voor de praktijk op de werkvloer.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
National Grid PLC	VK	Nutsbedrijven	-	

Milestone:

Milestone: Formulering nuluitstootdoel 2050

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

7.2

Omschrijving milestone:

Heeft aangekondigd in 2050 per saldo geen broeikasgassen meer uit te stoten. Dit nieuwe streefdoel komt in de plaats van een eerdere doelstelling om de directe uitstoot in 2030 met 70% te hebben verlaagd en in 2050 met 80%, ten opzichte van een vergelijkingsbasis in 1990. We hadden eerder met de onderneming gesproken over een ambitieuze klimaatstrategie voor zowel de Britse als de Amerikaanse bedrijfsactiviteiten.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	

Milestone:

Milestone: Formulering CO₂-reductiedoelstellingen op (middel)lange termijn

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

7.2

Omschrijving milestone:

Heeft een reductiedoelstelling geformuleerd van meer dan 80% aan CO₂-equivalenten in 2050, ten opzichte van een vergelijkingsbasis van 2010. De ambitie is om binnen diezelfde periode een netto CO₂-uitstoot te realiseren, naast een tussentijds reductiedoel voor 2030 van 50%. We hadden er door middel van zowel een-op-een-contacten als gezamenlijk engagement via Climate Action 100+ bij de onderneming op aangedrongen om voor de aanpak van de emissies een duidelijk traject naar de toekomst uit te stippelen.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Dominion Energy Inc	VS	Nutsbedrijven	✓	

Milestone:

Milestone: Formulering nieuwe uitstootdoelen (middel)lange termijn

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.2

Omschrijving milestone:

Heeft nieuwe streefdoelen voor de vermindering van de CO₂-uitstoot geformuleerd: met 55% in 2030 en met 80% in 2050 (ten opzichte van 2005). De methaanemissies moeten in 2030 met 50% omlaag zijn (nulmeting: 2010 baseline). Deze doelen zijn een aanzienlijke aanscherping van de eerder geformuleerde streefdoelen.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
BHP Group Ltd	Australië	Basismaterialen	-	

Milestone:

Milestone: Toevoeging maatschappelijke waarde aan bedrijfsplan in alle activiteiten

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.5

Omschrijving milestone:

BHP heeft maatschappelijke waarde tot onderdeel van de purpose en de strategische planning gemaakt, alsook een verplicht onderdeel van de planning voor alle bedrijfsactiva. Dit gaat verder dan de 'licence to operate'; dit betekent dat er bij de besluitvorming op alle niveaus rekening wordt gehouden met de feedback van de stakeholders (inclusief van de gemeenschap en van beleggers).

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Chubu Electric Power Co Inc	Japan	Nutsbedrijven		

Milestone:

Milestone: Aankondiging ombouw kolengestookte elektriciteitscentrale naar biomassa

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

7.2

Omschrijving milestone:

Chubu Electric Power heeft aangekondigd een bestaande kolengestookte centrale om te gaan bouwen naar biomassa. (Uiterlijk 2022 moet die klaar zijn). De relatief kleine fabriek is tevens eigendom van Mitsubishi Corporation. Dit plan is een goede ontwikkeling weg van elektriciteit op basis van kolen en de reductie van de uitstoot van broeikasgassen.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Kasikornbank PCL	Thailand	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Aanscherping ESG-criteria kredietverlening

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.a

Omschrijving milestone:

De bank heeft ons laten weten met de Thai Bankers' Association een memorandum van overeenstemming over verantwoorde kredietverlening te hebben getekend. Volgens de richtlijnen moet de bank bij het verstrekken van leningen rekening houden met duurzaamheidsfactoren. De bank treft nu voorbereidingen voor de invoering van duurzaamheidsscreening bij de kredietverlening aan het bedrijfsleven.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Credit Suisse Group AG	Zwitserland	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Toezegging einde financiering nieuwe kolengestookte elektriciteitscentrales

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.a

Omschrijving milestone:

Heeft aangekondigd de ontwikkeling van nieuwe kolengestookte elektriciteitscentrales niet meer te financieren. Dit komt boven op het bestaande beleid om geen enkele vorm van kredietverlening te bieden die specifiek bedoeld is voor de ontwikkeling van greenfieldmijnen voor thermische kolen. We praten al tien jaar met de onderneming over het klimaat en risicobeheerprocedures voor gestrande activa.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
VF Corp	VS	Duurzame consumentengoederen	-	

Milestone:

Milestone: Toezegging wetenschappelijk onderbouwde CO₂-reductiedoelstellingen

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.2

Omschrijving milestone:

Heeft aangekondigd zich te zullen vastleggen op wetenschappelijk onderbouwde CO₂-reductiedoelstellingen. Een belangrijke stap in de goede richting en een mooie uitkomst van het engagement dat we de afgelopen tien jaar met het concern over de klimaatstrategie hebben ondernomen.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Intel Corp	VS	IT	-	

Milestone:

Milestone: Publicatie ongekende diversiteitsinfo

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

5.5

Omschrijving milestone:

Heeft als onderdeel van het Diversity and Inclusion Report 2019 ongekende informatie over beloningen, ras en sekse gepubliceerd. Meer in het bijzonder zijn er cijfers bekendgemaakt die aan de Amerikaanse Equal Employment Opportunity Commission (EEOC) zijn gerapporteerd (en die normaliter niet worden vrijgegeven). We hebben ons bij de jaarvergadering van 2019 achter een aandeelhoudersmotie geschaard die vroeg om een betere rapportage over diversiteit en de loonverschillen tussen mannen en vrouwen. Hoewel de gevraagde maatstaven niet zijn gemeld, is hier toch een hoeveelheid detail vrijgegeven die andere Amerikaanse ondernemingen veruit overtreft.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	

Milestone:

Milestone: Aangescherpte governance duurzaamheidskwesties

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

12.6

Omschrijving milestone:

Heeft de governance van duurzaamheid versterkt met de inrichting van de functie van Chief Sustainability Officer en de uitbreiding van de verantwoordelijkheid van de risicocommissie. Die commissie gaat nu ook het toezicht op de duurzaamheidswerkwijzen en het -beleid uitvoeren (en gaat in het vervolg duurzaamheids- en risicocommissie heten.) Wij hadden in onze actieve contacten met de onderneming aangedrongen op sterker toezicht op duurzaamheidskwesties, in het bijzonder klimaatverandering. We hebben daarbij onder andere de aandacht gevestigd op de governance-aanbevelingen van de TCFD.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Iberdrola SA	Spanje	Nutsbedrijven	-	

Milestone:

Milestone: Aankondiging plan om kolengestuurde elektriciteitscentrales te vervangen met zonne- en windenergie

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

7.2

Omschrijving milestone:

Heeft de sluiting aangekondigd van de laatste twee kolengestookte elektriciteitscentrales in de portefeuille. Het plan is om de fabrieken (beide in Spanje) te vervangen door zonne- en windenergie. De onderneming beschermt zichzelf hiermee tegen de potentiële neerwaartse risico's van gestrande activa. We hebben met Iberdrola over de transitiestrategie gesproken.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Guidewire Software Inc	VS	IT	-	

Milestone:

Milestone: Introductie jaarlijkse bestuurdersverkiezingen

Impact op beleggerswaarde:

Omschrijving milestone:

Heeft door middel van een zogenoemde ‘declassificatie’ een jaarlijkse verkiezing van het bestuur doorgevoerd. Deze jaarlijkse verkiezing versterkt de bestuursverantwoording aan de aandeelhouders. Wij hadden met ons eerdere stemgedrag aangedrongen op declassificatie.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Anglo American PLC	VK	Basismaterialen		

Milestone:

Milestone: Toezegging afstemming lobbyactiviteit op akkoord Parijs

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.2

Omschrijving milestone:

Heeft een aantal toezeggingen gedaan waardoor de lobbyactiviteiten duidelijker afgestemd worden op de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Zo komt er een lijst met de namen van alle brancheorganisaties waar het concern lid van is, evenals gedetailleerde informatie over het evaluatieproces voor lidmaatschap. We zijn zowel één-op-één als samen met andere beleggers in gesprek geweest met de onderneming. Gevraagd is om te overwegen uit brancheorganisaties te stappen die de transitie naar een schonere, groenere economie in de weg kunnen staan.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
BHP Group Ltd	Australië	Basismaterialen	-	

Milestone:

Milestone: Publicatie evaluatie klimaatlobbying

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.2

Omschrijving milestone:

Heeft een evaluatie gepubliceerd van de klimaatposities van de brancheorganisaties waaraan de onderneming zich heeft verbonden en of deze overeenstemmen met de steun aan het klimaatakkoord van Parijs. De evaluatie is een reactie op de door beleggers uitgesproken zorg eerder in het jaar, die uiteindelijk de vorm aannamen van een aandeelhoudersmotie waarin BHP werd gevraagd het lidmaatschap op te schorten van brancheorganisaties die wezenlijk afwijken van het Parijse akkoord. BHP heeft in de evaluatie duidelijke richtlijnen geformuleerd en aangegeven waar de bewuste organisaties zouden moeten veranderen. Om ervoor te zorgen dat alle opties open blijven en de klimaatpositie van die lobbyorganen kunnen worden beïnvloed, blijven we met BHP in gesprek.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Walgreens Boots Alliance Inc	VS	Dagelijkse consumentengoederen	-	

Milestone:

Milestone: Publicatie rapport toezicht opiatenrisico

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

3.5

Omschrijving milestone:

Heeft een rapport gepubliceerd over de manier waarop de onderneming toezicht houdt op de risico's die met de verkoop en distributie van opiaten samenhangen. We hebben bij de jaarvergadering van 2019 onze steun gegeven aan een aandeelhoudersmotie waarin om de publicatie van een dergelijk verslag werd gevraagd.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Bayer AG	Duitsland	Gezondheidszorg	✓	

Milestone:

Milestone: Opname duurzaamheidsdoelen in beloning

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

12.2

Omschrijving milestone:

Heeft een sprong naar de toekomst gemaakt door meetbare duurzaamheidsdoelen in de beloning van het management te verwerken. In onze optiek worden het toezicht op, de implementatie van en de verantwoording voor duurzaamheidspraktijken en -prestaties hier een stuk sterker van. We hebben de onderneming al sinds 2007 op dit punt aangesproken.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
ArcelorMittal SA	Luxemburg	Basismaterialen	-	

Milestone:

Milestone: Aankondiging plannen verlaging uitstoot broeikasgassen met 30%

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.2

Omschrijving milestone:

Heeft een streefdoel voor de reductie van de CO₂-uitstoot bij de Europese bedrijfsactiviteiten aangekondigd: 30% lager in 2030 ten opzichte van het niveau van 2018. Dat moet enige verlichting bieden voor de toenemende druk op de staalsector (immers, de Europese Commissie heeft CO₂-neutraliteit tot topprioriteit uitgeroepen). We zijn al diverse jaren met de onderneming in gesprek over CO₂-uitstootbeheersing.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Bayer AG	Duitsland	Gezondheidszorg	✓	

Milestone:

Milestone: Toezegging CO₂-neutraal in eigen bedrijfsactiviteiten

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.1

Omschrijving milestone:

Heeft het voornemen bekendgemaakt om in 2030 in de eigen bedrijfsactiviteiten CO₂-neutraal te zijn. Dat wil Bayer gaan realiseren door energie-efficiëntiemaatregelen in te voeren, over te stappen op 100% duurzame elektriciteit en de resterende uitstoot te compenseren door de opvang en opslag van CO₂ (gunstig voor de biodiversiteit). Wij verwachten dat een en ander leidt tot lagere energiekosten en een lager uitstootprofiel. Ons engagement met de onderneming over klimaatkwesties gaat terug tot 2011.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Siam Commercial Bank PCL/The	Thailand	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Aanscherping ESG-criteria kredietverlening

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.a

Omschrijving milestone:

Heeft met de Thai Bankers' Association een memorandum van overeenstemming getekend over verantwoorde kredietverlening. Dat houdt in dat de bank bij het verstrekken van leningen rekening moet houden met duurzaamheidsfactoren. We hebben gesprekken gevoerd met de bank over kredietrisicobeheer in de diverse portefeuilles in verband met duurzaamheid.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Repsol SA	Spanje	Energie	-	

Milestone:

Milestone: Aanscherping uitstootstreefdoel broeikasgassen naar per saldo nul in 2050

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

7.2

Omschrijving milestone:

Heeft toegezegd in 2050 CO₂-neutraal te willen zijn en daarmee de milieudoelstellingen van het milieuakkoord van Parijs na te leven. De onderneming heeft als eerste in haar sector dit ambitieuze doel geformuleerd, namelijk om de opwarming van de aarde tot onder 2°C te krijgen in vergelijking met het pre-industriële niveau. Repsol heeft met deze toezegging een nieuwe norm voor de energiesector neergezet. Die norm wordt gebruikt om de concurrentie aan te moedigen dit voorbeeld te volgen. We hadden al een paar jaar actief met de onderneming over CO₂-beheer overlegd.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Macy's Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	-	

Milestone:

Milestone: Publicatie rapport politiek lobbyen

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

16.5

Omschrijving milestone:

Heeft verslag uitgebracht van de politieke lobbyactiviteiten via brancheorganisaties. Wij hadden bij de jaarvergadering 2019 onze steun gegeven aan een aandeelhoudersmotie waarin daartoe werd opgeroepen.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Orbia Advance Corp SAB de CV	Mexico	Basismaterialen	✓	

Milestone:

Milestone: Aansluiting duurzaamheidsinitiatieven over water en klimaat

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.2

Omschrijving milestone:

Heeft zich aangesloten bij de CEO Water Mandate en heeft de bedrijfsambitie van 1,5 C ondertekend. Dit onderstreept de inzet voor duurzaamheid, in het bijzonder voor wat betreft waterrisicobeheer en klimaatverandering. Er zijn daarnaast nieuwe streefdoelen geformuleerd voor onder andere de volledige certificering van de fabrieken (EMS), geen afval naar de stort in 2025 en een reductie van de SOx-uitstoot met 60%. We hebben met de onderneming gesprekken gevoerd over duurzame werkwijzen en aangedrongen op een grotere inspanning, vooral voor wat betreft streefdoelen en een systematische implementatie.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Boeing Co/The	VS	Industrie	-	

Milestone:

Milestone: Scheiding rol voorzitter en CEO

Impact op beleggerswaarde:

Omschrijving milestone:

Het bestuur heeft de rol van CEO en voorzitter gescheiden. De leiding van het bestuur kan hier alleen maar beter van worden: de CEO kan zich volledig richten op operationele zaken. De verantwoording van bestuur naar de aandeelhouders kan hierdoor mogelijk ook sterker worden.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Inner Mongolia Yili Industrial Group Co Ltd	China	Dagelijkse consumptiegoederen	-	

Milestone:

Milestone: Verbetering samenwerking met ketenpartners

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

12.2

Omschrijving milestone:

Is een aantal strategische samenwerkingsverbanden aangegaan met 13 leveranciers (waaronder TetraPak en Cargill) om de duurzaamheid en de positieve impact van de zuivelsector te verbeteren en te versterken. Optimale benutting van de sterke punten in een gezamenlijk kader leidt niet alleen tot meer samenwerking en innovatie in de zuilketen, maar kan ook kansen opleveren voor duurzamere productiewijzen.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
CNOOC Ltd	China	Energie	-	
Colgate-Palmolive India Ltd	India	Dagelijkse consumptiegoederen	-	
Hermes International	Frankrijk	Duurzame consumptiegoederen	-	
Inner Mongolia Yili Industrial Group Co Ltd	China	Dagelijkse consumptiegoederen	-	
Mobile TeleSystems PJSC	Rusland	Communication Services	-	
RPM International Inc	VS	Basismaterialen	-	
Steel Dynamics Inc	VS	Basismaterialen	-	
Turkiye Is Bankasi AS	Turkije	Financiële instellingen	-	
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	

Milestone:

Milestone: Verbeterde informatievervalsing beheersing klimaatbeheer

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

12.6

Omschrijving milestone:

De onderneming heeft voor het eerst in de laatste paar jaar op de CDP-vragenlijst gereageerd. De enquête is in 2018-2019 geactualiseerd in overeenstemming met het door de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) aanbevolen raamwerk. Volgens ons kan een aangescherpte informatievervalsing over het klimaat bijdragen aan een systematische manier om de CO₂-risico's en -kansen te beheersen. Wij hadden de onderneming al eerder aangemoedigd om binnen het CDP-raamwerk te rapporteren.

Impact op beleggerswaarde:

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Standard Chartered PLC	VK	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Toezegging stopzetting financiering drie kolengestookte elektriciteitscentrales

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.1

Omschrijving milestone:

Heeft bekendgemaakt dat de financiering voor drie grote kolengestookte elektriciteitscentrales in Zuidoost-Azië is ingetrokken. De positie in kolenklanten wordt tot en met 2030 geleidelijk afgebouwd. Beide zijn een duidelijk teken van de inzet voor 'Parijs' van de onderneming. We hadden het concern in het verleden al eerder op de financiering van kolen en op de beheersing van klimaatrisico aangesproken.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Rio Tinto Ltd	VK	Basismaterialen	-	

Milestone:

Milestone: Reactie enquête Workforce Disclosure Initiative

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.5

Omschrijving milestone:

Heeft de arbeidspraktijken en -prestaties bekendgemaakt in overeenstemming met het raamwerk van het Workforce Disclosure Initiative. Wij hebben als belegger het initiatief ondertekend en hadden bij Rio Tinto aangedrongen op de invoering van dit kader voor informatieverschaffing.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Clorox Co/The	VS	Dagelijkse consumentengoederen	-	

Milestone:

Milestone: Afschaffing bepalingen supermeerderheid

Impact op beleggerswaarde:

Omschrijving milestone:

Heeft de rechten van de aandeelhouders versterkt door het voorstel van de onderneming om de eis van de 'supermeerderheid' te laten vallen. Die bepaling fungeert als beschermingsmechanisme.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Amazon.com Inc	VS	Duurzame consumentengoederen		

Milestone:

Milestone: Aanscherping leverancierscode

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.8

Omschrijving milestone:

Heeft een herziene gedragscode voor leveranciers gepubliceerd. De toon is steviger: over arbeidsrechten, met name lonen, aanvullende beschermingsmechanismen in verband met sekse, arbeidsmigranten en het milieu. We spreken de onderneming al een paar jaar aan op de arbeidsomstandigheden in de keten.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Kasikornbank PCL	Thailand	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Uitvoering klimaatscenarioanalyse

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.1

Omschrijving milestone:

Heeft een klimaatscenario-analyse uitgevoerd. De conclusie was dat de industriële landbouw en de auto-industrie het sterkst door klimaatverandering worden getroffen. Dit grijpt terug op ons engagement over de beheersing van het klimaatrisico in de loop van het jaar.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Amazon.com Inc	VS	Duurzame consumentengoederen	✓	

Milestone:

Milestone: Publicatie lijst leveranciers

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.8

Omschrijving milestone:

Heeft een lijst van bijna 1500 leveranciers van het eigen merk gepubliceerd, met onder andere de naam van de leverancier, waar die gevestigd is, het aantal werknemers en het percentage vrouwen in dienst. Dit is een belangrijke stap richting meer transparantie en sterkere normen in de keten. Om beide hebben we al jaren gevraagd.

Impact op beleggerswaarde: Hoog Middelmatig Laag

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag Matig Bovengemiddeld Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Deutsche Lufthansa AG	Duitsland	Industrie	-	

Milestone:

Milestone: Versterking toezicht duurzaamheid

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.1

Omschrijving milestone:

Heeft een uitbreiding van de raad van bestuur aangekondigd met de functie 'Customer & Corporate Responsibility'. Dit is de eerste keer dat de verantwoordelijkheid van de onderneming voor milieu, klimaat en maatschappij op het niveau van het bestuur is vertegenwoordigd. We hebben de onderneming dit jaar op maatschappelijke kwesties aangesproken (focus: diversiteit). Verantwoordelijkheid op het hoogste niveau was een van onze wensen.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Copart Inc	VS	Industrie	-	

Milestone:

Milestone: Verhoging genderdiversiteit op bestuursniveau

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

5.5

Omschrijving milestone:

Heeft een vrouwelijke bestuurder benoemd. Zij wordt voorzitter van de corporate governance-commissie en van de nominatiecommissie. Dit was het laatste alleen uit mannen bestaande bestuur in de S&P500. We hebben het onderwerp door middel van onze stemactiviteit onder de aandacht gebracht.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Dominion Energy Inc	VS	Nutsbedrijven	✓	

Milestone:

Milestone: Reactie Workforce Disclosure Initiative

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

1.1

Omschrijving milestone:

Heeft gereageerd op het Workforce Disclosure Initiative, een gezamenlijk initiatief van beleggers gericht op consistentere informatieverschaffing over menselijk kapitaal en arbeidsmanagement. Behalve dat we zelf het WDI steunen, hebben we er in een mail aan Dominion op aangedrongen de enquête in te vullen.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
JPMorgan Chase & Co	VS	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Versterking informatieverschaffing personeel (WDI)

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

1.1

Omschrijving milestone:

Heeft nogmaals toegezegd mee te zullen doen aan de jaarlijkse enquête van het Workforce Disclosure Initiative (WDI). Hierdoor kunnen onderneming en aandeelhouders beter de HRM-ontwikkelingen signaleren en beoordelen.

Impact op beleggerswaarde: Hoog Middelmatig Laag

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag Matig Bovengemiddeld Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
SAP SE	Duitsland	IT	✓	

Milestone:

Milestone: Uitbreiding ouderschapsverlof voor vaders

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

5.1

Omschrijving milestone:

Heeft op het Duitse hoofdkantoor het ouderschapsbeleid uitgebreid naar jonge vaders. Een belangrijke stap in de richting van meer diversiteit en inclusie, die het retentieniveau en de productiviteit van de medewerkers ten goede kan komen. We praten al lang over bestuursdiversiteit en breiden die inspanningen dit jaar uit naar diversiteit van het personeel bij ondernemingen in de DAX30. SAP was een van de namen die we hebben benaderd.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
SSE PLC	VK	Nutsbedrijven	-	

Milestone:

Milestone: Versterking informatieverschaffing personeel (WDI)

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

1.1

Omschrijving milestone:

Heeft toegezegd om (voor de tweede keer) de jaarlijkse enquête van het Workforce Disclosure Initiative te beantwoorden. Het WDI is een multi-stakeholder initiatief dat streeft naar verbetering van de informatie over personeel. Dat maakt het makkelijk voor de belegger om arbeidsinitiatieven op waarde te schatten en een onderneming op specifieke onderwerpen aan te spreken. Het WDI stuurt sinds 2017 jaarlijks de enquête uit. Deze toezegging is een goede eerste stap in de richting van sterkere informatieverschaffing en beter personeelsmanagement.

Impact op beleggerswaarde: Hoog Middelmatig Laag

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag Matig Bovengemiddeld Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
RWE AG	Duitsland	Nutsbedrijven	-	

Milestone:

Milestone – Versterking informatieverstopping personeel (WDI)

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

1.1

Omschrijving milestone:

Heeft toegezegd om (voor het eerst) de jaarlijkse enquête van het Workforce Disclosure Initiative te beantwoorden. Het WDI is een multi-stakeholder initiatief dat streeft naar verbetering van de informatie over personeel. Dat maakt het makkelijk voor de belegger om arbeidsinitiatieven op waarde te schatten en een onderneming op specifieke onderwerpen aan te spreken. Het WDI stuurt sinds 2017 jaarlijks de enquête uit. Deze toezegging is een goede eerste stap in de richting van sterkere informatieverstopping en beter personeelsmanagement.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Bayer AG	Duitsland	Gezondheidszorg	✓	

Milestone:

Milestone: Toezegging toegang zorg in landen met lage inkomens

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

3.3

Omschrijving milestone:

Heeft toegezegd om geboorteregeling binnen handbereik te brengen van 100 miljoen vrouwen in landen met lage en middeninkomens (door de financiering van hulpprogramma's en het aanbod van moderne anticonceptie). Het concern zat in de sectorgroep voor engagement over toegang tot medicijnen.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
UniCredit SpA	Italië	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Toezegging uitstap uit thermische kolen in 2023

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.a

Omschrijving milestone:

Heeft toegezegd uiterlijk vanaf 2023 geen leningen meer te verstrekken voor thermische kolenprojecten in 2023. Het nieuwe olie- en gasbeleid van de bank verbiedt de financiering van nieuwe projecten in offshore olie- en gasexploratie en -ontwikkeling in het noordpoolgebied, in schaalolie en -gas alsmede het daarmee verband houdende 'fracen' en in olie en gas uit diepe wateren. De bank beperkt daarnaast de kredietverlening aan klanten die op deze gebieden actief zijn. We spreken de bank al vele jaren aan op het kredietverleningsbeleid alsook op de procedures en de doelstellingen voor klimaatrisicobeheer.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
PepsiCo Inc	VS	Dagelijkse consumptiegoederen	-	
Unilever PLC	VK	Dagelijkse consumptiegoederen	✓	
Bunge Ltd	VS	Dagelijkse consumptiegoederen	-	
Mondelez International Inc	VS	Dagelijkse consumptiegoederen	-	
Sime Darby Bhd	Maleisië	Industrie	-	
Wilmar International Ltd	Singapore	Dagelijkse consumptiegoederen	-	

Milestone:

Milestone: Aansluiting samenwerkingsverband betere opsporing ontbossing

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

15.2

Omschrijving milestone:

Heeft zich aangesloten bij een coalitie van tien grote palmolieproducenten en -inkopers die samen een in Indonesië en Maleisië op te zetten openbaar, op radartechnologie gebaseerd bosbouwbeveiligingssysteem ondersteunt en financiert. Met die tool kunnen ondernemingen en andere belanghebbenden zich bijna in real-time en veel accurater ontbossing zien voltrekken. Met die informatie kan er sneller ter plaatse worden ingegrepen en kan de duurzaamheid van de palmolieketen worden verbeterd. We praten al bijna tien jaar met de onderneming over ontbossingskwesaties.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

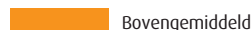
ESG-risicoscore:

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Smurfit Kappa Group PLC	Ierland	Basismaterialen	-	

Milestone:

Milestone: Medeoprichter op papier gebaseerd verpakkingsinitiatief

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

12.2

Omschrijving milestone:

Heeft zich ontpopt als medeoprichter van een nieuw sectorsamenwerkingsverband dat de bijdrage van op papier gebaseerd verpakkingsmateriaal aan een circulaire en duurzame economie wil stimuleren. Hierdoor kan de onderneming de beheersing van met verpakkingen samenhangende risico's en kansen verbeteren. Dit is een van de materiële duurzaamheidspunten waar we het bedrijf op hebben aangesproken.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Goldman Sachs Group Inc/The	VS	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Toezegging geen nieuwe financieringen thermische kolenmijnen en -fabrieken

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.a

Omschrijving milestone:

Heeft zich vastgelegd op een geactualiseerd energiebeleid dat kredietverlening voor nieuwe oliebooractiviteiten of exploratie in het noordpoolgebied uitsluit (inclusief de Arctic National Wildlife Refuge). Ook uitgesloten van financiering in het nieuwe beleid zijn nieuwe mijnen voor thermische kolen, plus kolengestookte elektriciteitsprojecten in de hele wereld. We zijn al vele jaren in gesprek met de bank over het kredietverleningsbeleid, naast ook de procedures en streefdoelen voor de beheersing van klimaatrisico's.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Vistra Energy Corp	VS	Nutsbedrijven	✓	

Milestone:

Milestone: ESG-toezicht bij risicocommissie

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

16.6

Omschrijving milestone:

Het bestuur van Vistra Energy heeft besloten de verantwoordelijkheid voor de ESG-informatieverschaffing en -risico's officieel bij de risicocommissie neer te leggen. Een positief signaal voor een onderneming die, grotendeels als gevolg van de recente oprichting, op de duurzaamheidsstrategie bij vergelijkbare bedrijven achterblijft.

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
Waste Connections Inc	VS	Industrie	-	

Milestone:

Milestone: Uitbreiding rapportage veiligheid en diversiteit

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

8.8

Omschrijving milestone:

Na vorig jaar voor het eerst een duurzaamheidsverslag te hebben gepubliceerd heeft de onderneming dit jaar de informatieverschaffing nog verder verbeterd door de relevante gegevens aan de hand van het SASB-kader te rapporteren. Daarnaast zijn er nieuwe maatstaven voor veiligheid en diversiteit bekendgemaakt. We hebben aangedrongen op een regelmatige verslaggeving over deze maatstaven als belangrijke stap in de bewaking van de prestaties en de versterking van de verantwoording.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Milestones per onderneming

Onderneming	Land	Sector	Prioriteitsbedrijf	ESG-risicoscore
BNP Paribas SA	Frankrijk	Financiële instellingen	-	

Milestone:

Milestone: Toezegging afronding uitstap uit kolen

Impact op beleggerswaarde:

SDG's:

13.a

Omschrijving milestone:

Zet uiterlijk in 2030 alle financiering stop van thermische kolen in Europa. Wereldwijd is dat 2040. We zijn al vele jaren in gesprek met de bank over het kredietverleningsbeleid, naast ook de procedures en streefdoelen voor de beheersing van klimaatrisico's.

Impact op beleggerswaarde:

Hoog

Middelmatig

Laag

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Contact

BMO Global Asset Management - Nederland

 020-582 3000

 infol@bmogam.com

 bmogam.nl